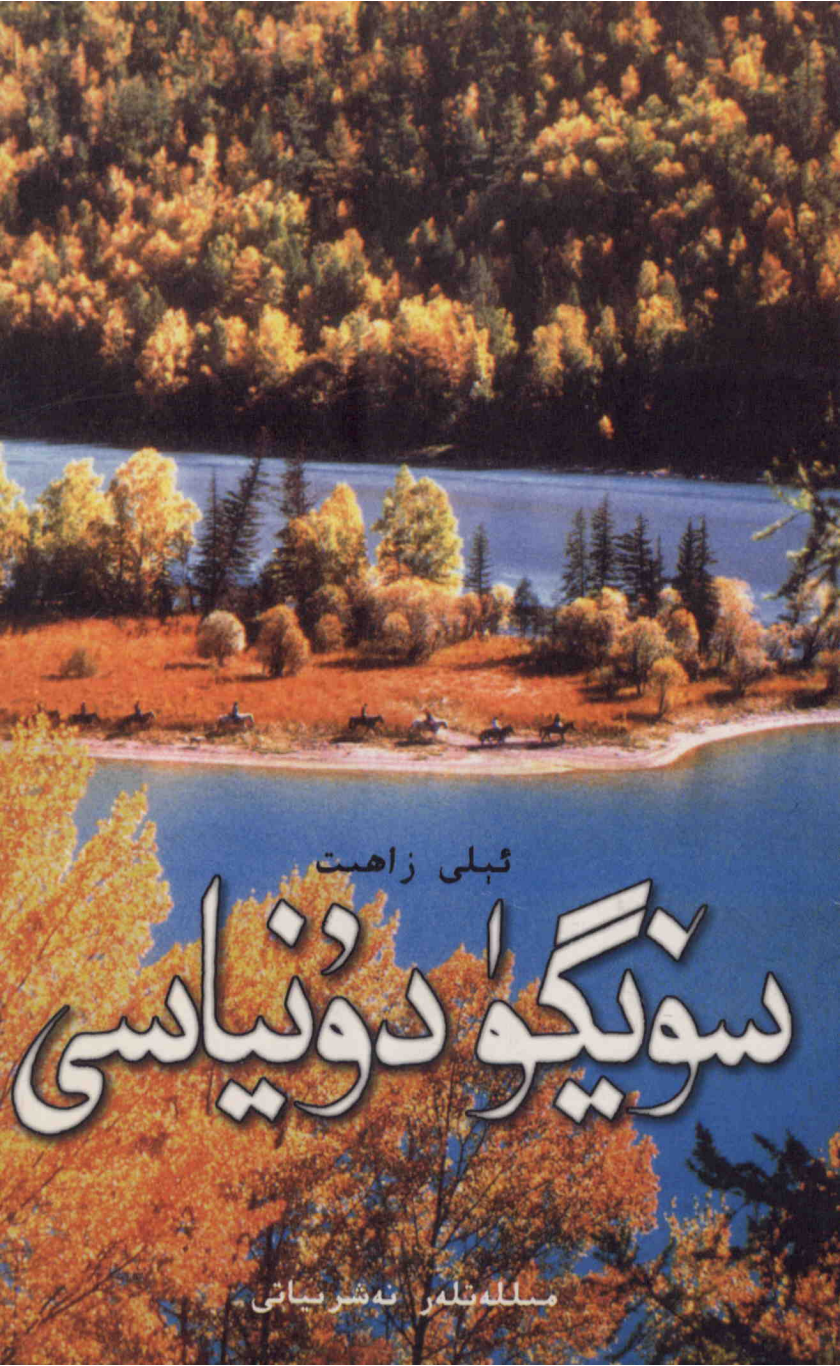
ئىلى زاھىت
سۇنىگۇ دۇنياسى
مىللەتلەر نەشرىياتى

سۆيگۈ دۇنياسى

(شېئىرلار)

ئېلى زاھىت

مىللەتلەر نەشرىياتى

نەشرىياتتىن

ئۇيغۇر شېئىرىيىتى دەۋر تەلىپىنىڭ مۇرەككەپ، نازۇك چاقىرىقلىرىغا جۈرئەتلىك سادا قايتۇرۇۋاتقان بىر پەيتتە ئوقۇرمەنلەرگە ئاپتۇرنىڭ «سۆيگۈ دۇنياسى» ناملىق شېئىرلار توپلىمىنى سۇندۇق.

ئېلى زاھىت 1943-يىلى 11-ئايدا قۇمۇل شەھىرى (ھازىرقى) شارلاتېغى يېزىسى، ئۇلانبۇلاق كەنتىدە دېھقان ئائىلىسىدە تۇغۇلغان. ئۇنىڭ ئاتىسى زاھىت ئاكا بالىلىقىدا دىنىي مەكتەپتە تەلىم ئالغان، شىمالىي ۋە جەنۇبىي شىنجاڭنىڭ كۆپلىگەن شەھەرلىرىنى كەزگەن، كۆرگەن - بىلگىنى كۆپ، كىتابخۇمار كىشى بولۇپ، ئۇنىڭ خېلى كىتابلىرى بالىلىرىغا مىراس قالغانىدى. بۇ كىتابلارمەكتەپتە ساۋادىنى چىقىرىپ، كىتاب ئوقۇش پۇرسىتىگە ئېرىشكەن بۇ ياشنىڭ پاك قەلبىگە مەرىپەتنىڭ دەسلەپكى ئۇرۇقىنى چاچقانىدى.

ئۆز يۇرتىدا تولۇق ئوتتۇرا مەكتەپنى ئەلا نەتىجە بىلەن پۈتتۈرگەن ئېلى زاھىت

1962-يىلى شەرەپ بىلەن ھەربىي سەپكە قاتنىشىپ، شىنجاڭ ھەربىي رايون پىيادە ئەسكەرلەر مەكتىپىنىڭ تىل-تەرجىمە كەسپىدە ئۇچ يىل ئوقۇپ، مەكتەپنى پۈتتۈرگەندىن كېيىن، شىنجاڭ ھەربىي رايون سىياسىي باشقارمىسىدا تەرجىمان ۋە مۇھەررىرلىك خىزمىتىنى ئىشلەپ كەلگەن. 1990-يىلى 10-ئايدا خىزمەت ئېھتىياجى بىلەن كەسىپ ئالمىشىپ، شىنجاڭ ئۇيغۇر ئاپتونوم رايونلۇق پارتكوم تەشۋىقات بۆلۈمىدە باشقارما باشلىقى، كېيىنچە «شىنجاڭ گېزىتى» دە مۇئاۋىن باش مۇھەررىر بولغان. ھازىر شىنجاڭ ئۇيغۇر ئاپتونوم رايونلۇق مىللەتلەر تىل-يېزىق خىزمىتى كومىتېتىنىڭ مۇدىرى بولۇپ ئىشلەپ كەلمەكتە.

ئېلى زاھىتىنىڭ تۇنجى شېئىرى 1965-يىلى «تارىم» ژۇرنىلىدا ئېلان قىلىنغاندىن تارتىپ ھازىرغا قەدەر شېئىر، مەسەل، نەسرىلىرى ئاپتونوم رايونىمىزدىكى ھەر قايسى گېزىت-ژۇرناللاردا داۋاملىق ئېلان قىلىنىپ كەلمەكتە، شۇنداقلا ئۇ تەرجىمە قىلغان مەملىكەت ۋە چەت ئەل يازغۇچىلىرىنىڭ ھېكايە، پوۋېست قاتارلىق نادىر ئەسەرلىرى كەڭ

ئوقۇرمەنلەرنىڭ قىزغىن ئالقىشىغا ئېرىشىپ ئۈيغۇر ئەدەبىياتىنىڭ بېيىشىغا، رەڭدار تۈس ئېلىشىغا هەسسە قوشتى.

ئېلى زاهىتنىڭ ئىجادىيەتتىكى تىنىمسىز ئىزدىنىشى نەتىجىسىدە كۆپلىگەن شېئىرلىرى گېزىت، ژۇرنال، رادىئو ئاڭلىتىشلىرىدا ئېلان قىلىنىشتىن سىرت، «يۇرتۇم»، «تاغ شامىلى»، «پەرزەنت سۆزى»، «دەۋرىم گۈزەل» قاتارلىق شېئىرلىرى ئاپتونوم رايونىمىزدا نەشر قىلىنغان ئايرىم شېئىر توپلاملىرىغا كىرگۈزۈلگەن.

ئۆز نۆۋىتىدە شۇنىمۇ ئېيتىپ ئۆتۈش زۆرۈركى، شائىرنىڭ ئۇزۇن يىل هەربىي سەپتە خىزمەت قىلغانلىقى، تەرجىمە كەسپىي هەمدە تەشۋىقات ئورۇنلىرىدىكى رەهبەرلىك خىزمىتى تۇرمۇشتا ئۇنى تېخىمۇ چىنىقتۇرۇپ، ئىجادىيىتىنى روشەن ئالاهىدىلىك، مول، رەڭدارلىققا، قويۇق‌هېس-تۇيغۇغا، چوڭقۇر پەلسەپىۋى پىكىرگە، ياخشى هاياتنى كۆچكە ئىگە قىلغان، شائىرنىڭ ئۆز خەلقىگە، ۋەتىنىگە، زامانىغا بولغان مۇهەببىتى، شۇنداقلا ئىنسانىيەتتىكى ئورتاقلىق، مىللەت ۋە مىللەتلەر ئارىسىدىكى ئىناقلىق، تەبىئەتكە،

گۈل-گىياھلارغا بولغان مېھىر-مۇھەببەت، كەلگۈسىگە تەلپۈنۈش، ئۈمىدۋارلىق قاراشلىرى ئۆز شېئىرلىرىدا روشەن ئىپادىلەنگەن.

شائىرنىڭ شېئىرىيەت ئىجادىيىتى ئۆزىگە خاس ئۇسلۇپقا ئىگە، ئۇ ئالاھىدە تەسىر قوزغىغان بىر مۇنچە ياخشى شېئىرلارنى ئىجاد قىلدى. كۆپ يىللىق تىنىمسىز ئىزدىنىشىنىڭ مېۋىسى سۈپىتىدە بۇگۈن ئۇ ئۆزىنىڭ «سۆيگۈ دۇنياسى» ناملىق كىتابىنى كەڭ ئوقۇرمەنلەرگە سۇندى، ئۇنىڭ كەمتەر-ئېھتىياتچان، تەمكىن، سەۋىر-تاقەتلىك خىسلىتى سەۋەبىدىن، جامائەتچىلىك بىلەن ئاللىبۇرۇن يۈز كۆرۈشتۈرۈش مۇمكىن بولغان بۇ تۇپلام كېچىكىپ نەشر قىلىندى. بىز شائىرنىڭ بۇنىڭدىن كېيىنكى ئىجادىيىتىگە تېخىمۇ مول مۇۋەپپەقىيەتلەر تىلەپ، ئۇنىڭ ھەر بىر كۈبلىت، ھەر بىر مىسرالىرىنىڭ خەلقىمىز ئەۋلادىمۇ-ئەۋلاد ياقتۇرۇپ ئاڭلايدىغان ياڭراق كۈيلەرگە ئايلىنىشىنى ئۈمىد قىلىمىز.

ئېلى زاھىت ھازىر جۇڭگو يازغۇچىلار جەمئىيىتى شىنجاڭ شۆبىسىنىڭ ئەزاسى، شىنجاڭ تەرجىمانلار جەمئىيىتىنىڭ رەئىسى، «تارىم» ژۇرنىلىنىڭ تەھرىر ھەيئەت ئەزاسى.

مۇندەرىجە

يۇرتۇم 1
ساي 3
باغداش چېچەكلىرى 4
يېزا تەسىراتلىرى 5
يېزامغا كەلدىم 5
ئاكامنىڭ ئۆيىدە 5
ئەتكەن چاي 6
تاغ شامىلى 8
شېرىن سۆزلەر - مېھر دەريا سى 9
«ئاي» دۇنياسى 9
«ئۆزلىرى» 10
ئانىلار تىلى..... 10
قار 12
دەۋرىم گۈزەل..... 14
«كۈتمەن سەندىن جاۋاب» قا جاۋاب 16
قىسىنما ئانا 18
پەرزەنت سۆزى 20
سىڭلىمغا..... 22
ئۆتنە ئالەم 24

«شۇكرى قىل» 26
ئىستىكسىز - غايىسىز ئوخشاش 27
. . . بولمىسا 29
كەلدى باھار 31
كۆكتىن چۈشەر ئاق شايى 32
گۈل تەكچە 33
كۈلگەك يۈلتۈزلار 34
ئەمگەك بىلەن ئۆتسەم بىر ئۆمۈر 35
يىللار ئالدىراش 37
قەيداپ يۈرمەسمەن يىللاردىن 39
تورغاي 41
تاشتەك گۈلى 43
ھەيرانمەن 44
بۈركۈتكە قاراپ 45
غەلىتە ئىشلار 46
ئانا پىغانى 47
شاتلىقىم قېنى، تاتلىقىم قېنى. 50
دەيدۇ ئەمدى كىممۇ سېنى ئوماق قىز ... 54
شاراب 58
پايتەختتە نورۇز 61
كۆزۈڭ بىر دۇنيا 63
سۆرەت 64

ئۇنتۇلمايدۇ بىز ئېيتقان كۈيلەر 65
ئەللىك يىلغا سۆز 67
كېلۇر 69
نەۋرەم 72
ئۇچ تىلەك 74
قارىچۇقۇم بوپتۇ قەبرىگاھ 76
ئاھ، چۈشلىرىم، گۈزەل چۈشلىرىم. . . 77
دوستۇمغا 80
بالىلىرىمىز ئۈچۈن 83
چۈش ئەمەس 83
دوست بولايلى سۇر بۆجەن 86
مەنمۇ ئالىم بولىمەن 89
رۇبائىلار 91
يانالمايسەن سەبىلىكىڭگە 97
ئۇچ مەرسىيە 99
ئەلۋىدا 99
مۇنار 100
كەتتىلە. 102
چەت ئەل تەسىراتلىرى 104
گۈزەلسەن، رېيىن دەريا سى 104
كۆردۈم بىر ئۇۋا 107
گۈل بازىرى 109

يۇرتۇم

توپ-توپ بولۇپ ئۇزەر كۆكتە رەڭدار بۇلۇت،
ئاستىدىكى مەنزىرىگە زوقمەن بولۇپ.
كۆكنى تىرەپ تۇرار تاغلار ھەيۋەت بىلەن،
جىلغىلىرى تۇرلۇك - تۇمەن گۈلگە تولۇپ.

شۇ تاغلارنىڭ باشلىرىدا ئاق سەللىسى،
ئېچىلىدۇ بېرىپ زىننەت قار لەيلىسى.
ئورمانلىرى خۇددى يېشىل سېپىل - قورغان،
كۆكتىن ئاڭا باقار تۇنده ئاي پەرىسى.

خۇددى ھۆرمەت قاراۋۇلى قارىغايلىرى،
كەڭ يايلاقتا ياڭراز چوپان ئاي - ھايلىرى،
تىك قىيادا تۇرسا پوستا قىران بۇركۇت،
كۆكتە پەرۋاز قىلىپ سايرار تورغايلىرى.

تاشتىن - تاشقا سەكرەپ ئوينار تاغ سۇلىرى،
شىلدىرلىشى ئەينى نازلىق مەشۇق سۆزى.
سۇزۇكلۇكتە يوق تەڭدىشى، خۇددى زۇمرەت،
ئىچسەڭ گويا تېمىپ تۇرغان بالىنىڭ ئۆزى.

دەريا بولۇپ چايقىلىدۇ قوي، يىلقىلار،
بۇغا، ئارقار ماكانى بۇ ساي - جىلغىلار.
جىرا بويلاپ ماڭساڭ ئەگەر مىنىپ تۇلپار،
سىلاپ سېنى سالاملىشار تېۋىلغىلار.

ھەممە خەقنىڭ قېمىز، قېتىق، قايمىقى بار،
مولچىلىققا پاتقان ئاۋۇل - ئايمىقى بار.
كىمكى كەلسە غېرىپسىنماس ئۆز ئۆيىدەك،
مېھمانلارغا كەڭ ئېچىغلىق داستىنى بار.

ئەشۇ تاغلار ئاستى تۇزلەڭ ئالتۇن دېيار،
ئۆتەر ئۇندا ھايات ھەر دەم شات - بەختىيار.
«قۇمۇل» دېگەن قۇتلۇق نامى ئەلگە مەشھۇر،
خەلقى ئىشچان، قەلبى گۈزەل، پاك - بىغۇ بار.

1983-يىل، فېۋرال. ئۈرۈمچى

ساي

قايرىپ تۇنىڭ پەردىسىنى چىققاندا ئاي،
كۆمۈش رەڭلىك لىباس كىيىپ ياساندى ساي.

بۇلۇتلارنى يېرىپ ئەركىن ئۇزگەندە ئاي،
مېنى مەپتۇن قىلار ئاشۇ مۇقەددەس جاي.

مۇقەددەس جاي - كىندىك قېنىم تۆكۈلگەن جاي،
تۇپرىقىغا ئەجدادلىرىم كۆمۈلگەن جاي.

ئارمىنىم يوق ئاي نۇرىدا ئېرىپ كەتسەم،
شەبنەم بولۇپ تۇپرىقىغا سىڭىپ كەتسەم.

مەن سۆيىمەن كىچىكىمدىن تۇلۇن ئايىنى،
مەن سۆيىمەن مېنى تۇغقان مۇشۇ ساينى.

1979-يىل، قۇمۇل، ئۇلانبۇلاق

باغداش چېچەكلىرى

باغداش تېغىنىڭ چوققىلىرىغا
ئەجەپ ياراشقان سەلتەنەت تاجى.
شۇڭا ھەرەمدىن ئۇلۇغ بىلىمىز،
ئۇۋچىلىرىنىڭ ھەممىسى ھاجى.

چىمەنزارلىرى جەننەتكە ئەندىز،
داريالارغا كۈي پاتماي تاشىدۇ.
چىن مۇدەن خېنىم ناخشا ئېيتقىنا،
ئاۋازىڭ يەنە تاغلار ئاشىدۇ.

قورام تاشلاردا ئىزمۇ بەك تولا،
ئىزلار بىلەن ئۆز تاغ ئېتەكلىرى.
يىلتىزى بولغاچ ئىسسىق يۈرەكتە،
توزمىاس ئەبەد گۈل - چېچەكلىرى!

1997-يىل، ماي

يېزا تەسىراتلىرى

يېزامغا كەلدىم

بۇ يىل بېرىپ ئۆز يېزامنى كۆرۈپ كەلدىم،
يېڭى هايات پەيزىنى خوپ سۈرۈپ كەلدىم.
دەريا ئىكەن دولقۇنلىغان هايات ئۇندا،
مەنمۇ تەشنا بېلىق بولۇپ ئۈزۈپ كەلدىم.
يادىكارلىق بولۇپ قاپتۇ جىن چىراغلار،
نۇرغا تولۇپ دىلىستانىم يورۇپ كەلدىم.
دىلى شادلىق بىلەن تولغان دېهقانلارنىڭ
ئامىتىدىن كۆڭلۈم يايراپ كۈلۈپ كەلدىم.
هالال ئەمگەك هۆزۈرىدىن ئېلىپ ئىلهام،
قوشاق قېتىپ مەدهىيىلەر تۇزۇپ كەلدىم.

ئاكامنىڭ ئۆيىدە

قويۇپ شىره ئۈستىگە
پاقلان گۆشى يېپىنى.

دېدى: «ئۇكام، ئال قېنى،
شۇ ئاكاڭنىڭ تاپقىنى».

بار ئېسىمدە، ئەي ئاكا،
ساڭا كۈلپەت ياغقىنى.
قارا كۈچلەر بەختىڭنىڭ
ئۈلىغا چوت چاپقىنى.

مول بولامتى بۇنچىلىك
بۇگۈن دېھقان داسقىنى.
يېڭى تۈزۈم بولمىسا
بىزگە بەخت ئاچقىلى.

ھۈزۈرلىنىپ يېيىشتۇق،
راست ئوخشىغان ياپمىنى.
دېدۇق بۇندىن مول بولار
دېھقان ئاكام داسقىنى.

ئەتكەن چاي

ئىچتىم ھاممام ئۆيىدە
قايماق سېلىپ ئەتكەن چاي.

دېدىم شۇندا «شۆھرىتى —
يىراقلارغا كەتكەن چاي» .

خۇددى ئاپئاق بۇلۇتتەك
لەيلەپ تۇرار قايمىقى.
سېمىز قوينى سويغاندىن
ئېغىر ئۇنىڭ سالمىقى.

ھەر چىنىسى چاي ئەمەس،
ساھىبخانىنىڭ ھۆرمىتى.
پاك قەلبتىن تامچىغان،
چىن مېھرىنىڭ شەربىتى.

1983-يىل، سىنتەبىر. قۇمۇل

تاغ شامىلى

ھەر تاڭدا كۆز تىكىپ تۇرسام گۈزەتتە،
يېقىملىق بىر شامال ئۇچۇپ ئۆتىدۇ.
قۇلىقىم تۇڭدە ئاستا پىچىرلاپ،
چوققىدەك قەددىمنى قۇچۇپ ئۆتىدۇ.

تىك قىيا، كەڭ يايلاق، گۈل جىلغىلاردىن،
تاپچاقتەك قىيغىتىپ چېپىپ ئۆتىدۇ.
رەڭگا - رەڭ گۈللەرنىڭ ئېلىپ بۇيىنى،
ئالەمگە خۇش پۇراق چېچىپ ئۆتىدۇ.

قوزغاپ ئۇ دىلىمدا ئوتلۇق ئىشتىياق،
خۇشناۋا سازىنى سازلاپ ئۆتىدۇ.
گۈل - گىيا بەستىدىن قېقىپ چاڭلارنى،
ئوتلاقلار قوينىنى چارلاپ ئۆتىدۇ.

ئۇ مېنىڭ ھەمرىيىم ھەم دىل ئارامىم.
تېنىمگە كۈچ - قۇۋۋەت بېرىپ ئۆتىدۇ.
«پولاتتەك ئىستىھكام» بولدى چىگرا دەپ،
خەلقىمگە خۇشخەۋەر ئېلىپ ئۆتىدۇ.

1971-يىل، يانۋار

شېرىن سۆزلەر - مېھر دەريا سى

(1)

«ئاي» دۇنياسى

ئاينى شۇنچە ئۇلۇغلايدۇ قۇمۇللۇق،
قىز-جۇۋانلىق سىمۋولى ئاي بۇ يۇرتتا.
چاقىرمايدۇ قىزنىڭ ئېتى تۇرۇغلۇق،
«ئاي» دەپ ئاتار ھەممىسىنى بىر كاتتا.

دېمىسىمۇ شۇنچە لېۋەن، شۇنچە ئۆز،
سۆزۈكلۈكتە خۇددى ئاينىڭ بالىسى.
ھەممىسىنىڭ كۆزى ئويناق، ئۆزى‌دۇز①
«ئاي» بولغاچقا ئۆز ۋاقتىدا ئانىسى.

شۇڭا مەنمۇ ئاي تۇغقان بۇ «ئايلار»نى،
تۇلۇنئاينىڭ رەناسى دەپ بىلىمەن.

---

① دۇز — خۇشچاقچاق، چېچەن.

«ئاي» ماكانى شۇ قەدىردان جايلارنى،
ئوماق «ئايلار» دۇنياسى دەپ بىلىمەن.

(2)

«ئۆزلىرى»

دەيدۇ ئۇلار ھەر كىشىنى «ئۆزلىرى»،
مەيلى ئاتا مەيلى ئانا ياكى يات.
شۇنچە تاتلىق ۋە يېقىملىق سۆزلىرى،
سىڭىپ دىلغا ھەر جۇملىسى قىلار شات.

«ئالىسلا» دەپ چاينى تۇتسا ئېگىلىپ،
خۇشاللىقتىن چاقنار ئاتا كۆزلىرى.
چىقار شۇ ئان ھاردۇقمۇ يېشىلىپ،
مانا شۇنچە سېھىرلىكتۇر «ئۆزلىرى».

(3)

ئانىلار تىلى

«ئېسەنمىكىن ئالتۇن بويلىرى؟»
دەيدۇ ئانا كۆرگەندە ھەر چاغ.

مەيدىسىدىن چۈشمەس قوللىرى،
ئېگىلىدۇ، ئېگىلگەندەك تاغ.

چېھرىدە بار مىڭ قوياش نۇرى،
سۈتىدەك ئاق ئۇلارنىڭ دىلى.
يۇيۇپ تاشلار كىرۇ - داغلارنى،
ئانىلارنىڭ ھەسەلدەك تىلى.

تائەبەدكە ئۆچمەس يۈرەكتىن،
گۈزەل تىلنىڭ بەرگەن لەززىتى.
شۇ تىل بىلەن ئاشار ھەر دىلدا،
ئانىلارنىڭ ھۆرمەت - ئىززىتى.

1975-يىل، يانۋار. ئۈرۈمچى

قار

دېرىزەمدىن قارىسام سىرتقا
ئاق توزغاقتەك قارنى كۆرىمەن.
«ئاق قار يەرنىڭ يېپىنچىسى» دەپ
قارغا قاراپ خىيال سۈرىمەن.
ياغدۇ قار جىمجىت - شاۋقۇنسىز،
شۇ خىسلىتىن بەكمۇ سۆيىمەن.
كۆكتە لەيلەپ يايراپ كېلىدۇ،
لەرزان ئۇسسۇل ئويناپ كېلىدۇ.

يىلدا شۇنداق چۈشىدۇ ئاق قار،
قىشلىغىلى بىزنىڭ ماكانغا.
ياتىدۇ تىنچ يەرنى باغاشلاپ،
يوپۇق بولۇپ تاغۇ - داۋانغا.
بىزنىڭ يۇرتقا ئاشقىمكىن تاڭ،
يا خۇشتارمۇ بىزنىڭ زامانغا؟
قار كېلىدۇ - پاكلىق كېلىدۇ،
تەنگە ھۇزۇر - ساقلىق كېلىدۇ.

ئۈن - تىۋىشسىز كېلىدۇ، بىراق—
قالتىس سوۋغا ئېلىپ كېلىدۇ.
سېخىيلىقتىن پۈتۈن زېمىنگە
ئاق داستىخان يېيىپ كېلىدۇ.
تاغ بوۋايغا ئورايدۇ سەللە،
تالغا لېچەك سېلىپ كېلىدۇ.
قار كېلىدۇ - ئامەت كېلىدۇ.
ئەلگە شادلىق - راھەت كېلىدۇ.

قىشتا ئۈنسىز كەلگەنگە ئوخشاش
باھاردىمۇ جىمجىت كېتىدۇ.
ئايرىلىشقا قىيمامدىكىنتاڭ،
يەر تېنىگە سىڭىپ كېتىدۇ.
تەقدىم قىلىپ پۈتكۈل جىسمىنى
گۈلگە ئورۇن بېرىپ كېتىدۇ.
شۇنچە يۈكسەك ئۇنىڭ خىسلىتى،
شۇڭا دەيمىز يەرنىڭ بەرىكىتى.

1983-يىل، دىكابىر. ئۈرۈمچى

دەۋرىم گۈزەل

قاپقارا بوران ئۆتۈپ، گۈللەندى بۇ ئەل شوخلۇنۇپ،
باقمەن دەۋرىمگە مەن ۋەسلىگە قانماي زوقلۇنۇپ.

ماڭمىز تۈلپار مىنىپ مەنزىلنى كۆزلەپ تېز ئۈچۈپ،
كۆچكە تولغاچ ھەممىمىز ئېلىمدە جۇتلار قوغلۇنۇپ.

يوق بۇگۈن ھەسرەت - پىغان، ئۆلكەمدە ھەردىل شادىمان،
چۈنكى باقماقتا ئەنە، بىزگە كېلىچەك چوغلۇنۇپ.

بىر تىينىغا زارلىغان، كىيمەكتە ئەتلەس - سارجىنى،
ئەمدى تۇرمايدۇ ئۇلار جۇل - جۇل كىيىمدە مۇڭلۇنۇپ.

يايرىدى ئالىم، ئەدەب چىققان قەپەزدىن قۇش كەبى،
چاچقۇسى ئەلگە گۆھەر، كەلگەچكە جاھان ئوڭلۇنۇپ.

ئەل گۈزەل، دەۋرىم گۈزەل، ئىقبالىمىز گۈلدىن گۈزەل،
شۇ گۈزەل ئىقبال ئۈچۈن چۈشتۇق چېلىشقا روھلۇنۇپ.

1980-يىل، سىنتەبىر. ئۈرۈمچى

«كۆتىمەن سەندىن جاۋاب»قا جاۋاب

(مەرھۇم شائىر ئابدۇكېرىم خوجانىڭ «كۆتىمەن
سەندىن جاۋاب» دېگەن شېئىرىنى
ئوقىغاندىن كېيىن)

«باققا كىرسەم تۇرىدۇ ئاپتاپپەرەس،
شۇنچە گۈللەر ئالدىدا يەرگە قاراپ.»
سەۋەبىنى ئا. خوجا قالدى سوراپ،
بىر دېھقان بەردى ئاڭا مۇنداق جاۋاب:

ئۇ دېدى: ئاپتاپپەرەس ئېتىز گۈلى،
چېچىكى كۈنگە باقار، يەردە غولى.
يەر ئاڭا بېرەر ئوزۇق، سۇ قانغىچە،
ئۇ ئېمەر يەرنى بوۋاقتەك كۈن - تۈنى.

نىسىستە تويغاندا دانىڭ ھەممىسى،
كۆز كېلىپ تولغاندا شەربەت «تەخسىسى».

چېچىكىنى ئەپ قاچار كەپسىز شامال،
ئاي - قوياشقا شۇڭا قالماس ھەۋىسى.

تۇرىدۇ شۇڭا گويا ھالى خاراپ،
دان ئاتا قىلغان ئۇلۇغ يەرگە قاراپ،
ئاڭا تازىم قىلغىنى ئېگىلگىنى،
تۇرغىنى ئەمەس ئۇنىڭ «خىجىلسىراپ.»

1993-يىل، فېۋرال. ئۇرۇمچى

قىسىنما ئانا

چاچلىرىمغا سانچىلدى ئاقلار،
قۇرامىغا يەتتى قىز - ئوغۇل.
ئۆز قولۇمدا كۆمگەن قەۋرەڭدىن،
ئۇنۇپ چىقتى تالاي قېتىم گۈل.

كۆز يېشىممۇ قۇرىدى ئاخىر،
تەقدىرىمگە بەردىم مەنمۇ تەن.
ئۇنتۇپ كېتەي دەيمەنۇ بىراق،
چۈشلىرىمگە دائىم كىرىسەن.

ئاق لىچەكلىك گويا ئاپئاق قار،
خۇش تەبەسسۇم قىلىپ كېلىسەن،
مەن تەلپۈنگەن بىر سەبى بوۋاق.
قوچىقىڭغا كىرىپ كېتىمەن.

مەندىن ئاران ئالغىنىڭ كېيىن،
لېكىن ماڭا بەرگىنىڭ چەكسىز.

سەندە قىلچە قالمىغان ھەققىم،
مېھرىڭ ئانا دېگىزدۇر تەگسىز.

پانى ئالەم مۇشەققىتىنى،
تارتقانىدىڭ بىرلا مەن ئۈچۈن.
ئارامىڭنى ئالماي ئەمدى ھەم،
چۈشلىرىمنى يوقلايسەن نېچۈن؟

جەننەتتىمۇ مېنىڭ غېمىمنى،
يەۋاتامسەن ئاھ جېنىم ئانا.
بىزمۇ جەننەت قوينىدا بۈگۈن،
ئەمدى ھەرگىز قىسىنما ماڭا!

پۈت - قولۇڭنى سوزۇپ يېتىۋال،
ئارامىڭنى ئوبدان ئېلىۋال.
كىرپىك قاقماي چىققان تۈنلەرنىڭ،
ئۈيقۇسىغا ئەمدى قېنىۋال.

1991-يىل، مارت. ئۈرۈمچى

پەرزەنت سۆزى

ئانا ئۇلۇغ، ئۇلۇغ ھەممىدىن،
ئاق سۈت بېرىپ بىزنى چوڭ قىلغان.
مېھرى دەريا، زېھنىدۇر ئالەم،
بىزگە ئەقىل بېرىپ چوڭ قىلغان.

ئېيتىڭ ئەشۇ ئانا تۇغمىغان،
قايسى دانا ياكى سۈلتاننى.
كىم كۆرۈپتۇ، يەردە، ئاسماندا،
ئانىسىز ئىنسان پەيدا بولغاننى.

ئۆسەر ھەتتا قۇشقاچ بالىسى،
شۇ ئانىڭ ئەمگىكى بىلەن.
قاناتسىزغا پۈتىدۇ قانات،
ئانا مېھرى - شەپقىتى بىلەن.

تەڭدىشى يوق ئانا ئەجرىڭ،
ئاڭا ئالتۇن - گۆھەر تەڭ ئەمەس.

دېڭىز - ئوكيان بولسىمۇ چوڭقۇر،
ئانا مېھرىدەك تېرەن، كەڭ ئەمەس.

«ئەل ئىشقىدا پەرۋانە بول» دەپ،
كىچىكىمدىن ئانام ئۆگەتكەن.
«دىيارىڭنى گۈلله، قوغدا» دەپ،
ماڭا نىشان - يولمۇ كۆرسەتكەن.

شۇ ئانامنىڭ خىتاۋى بىلەن،
قولغا قورال ئالغان جەڭچىمەن.
ئانام ئۈچۈن — ئەل بەختى ئۈچۈن،
جەڭگاھتىمەن — مەڭگۈ جەڭدىمەن.

1981-يىل، فېۋرال. ئۈرۈمچى

سىڭلىمغا

ئاھ سىڭلىم، يۈزۈڭگە يېپىپسەن رومال،
كۆرگەندە بۇ ھالنى كۆڭلۈم بولدى لال.
نېمىشقا يوشۇردۇڭ ئايدەك يۈزۈڭنى،
يىپ رومال ئۈچىگە ئەي ساھىپجامال؟

1986-يىل، ئىيول. ئۇرۇمچى

بىلگىنكى يۈزۈڭنى توسقان شۇ رومال،
دىلىڭنى چىرمىغان غەپلەتنىڭ توزى.

ئېچىۋەت يۈزۈڭنى، ئېچىۋەت سىڭلىم،
يوشۇرسۇن ئۆزىنى بولۇپ ئاي خىجىل.
يۈزۈڭدىن ئۇلگىلەر ئالسا گۈل-چېچەك،
بولغۇسى قوياشمۇ بىر ساڭا ئىجىل!

1986-يىل، ئىيول. ئۇرۇمچى

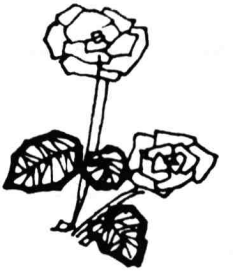

ئۆتنە ئالەم

ھەپلەشتى ئانا بىر ھازا،
يىپ ئۆتكۈزۈش ئۈچۈن يىڭنىگە.
پىشانىسىدىن چىقتى ھەتتا تەر،
نەچچە سۈرتتى تەرنى يېڭىگە.

يىپ كەلمەستىن كۆزگە دەل ئۇدۇل،
ئوڭغا - سولغا كېتەتتى ئېغىپ.
يىپ ئۆتمىدى، ھاردى بىچارە،
تىرىشسىمۇ زېھنىنى يىغىپ.

كۈلۈپ كەتتى قىزى قاقاھلاپ:
— كۆرەلمەمسەن، ئاپا شۇنىمۇ؟
بەردى ئانا قىزغا يىڭنىنى،
كۈلكە قىستىدى شۇئان ئۇنىمۇ:

نېمە دېگەن ئوخشاشلىق بۇ - ھە،
ئۆزى بىر چاغ شۇنداق دېگەنتى.

ئانىسىنىڭ قاراپ ھالىغا،
قىزىقسىنىپ راسا كۈلگەنتى.

مانا ئەمدى كەپتۇ ئۆزىگە،
يىپ ئۆتمىدى يېڭنە كۆزىگە.
بولدى قايىل قەدىمكىلەرنىڭ،
«ئۆتنە ئالەم» دېگەن سۆزىگە.

1990-يىل، سىنتەبىر. ئۈرۈمچى

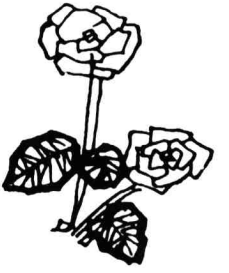

«شۇكرى قىل»

خامىنىڭغا كەتسە ئوت، كۆيسە دېنىڭ،
دان بىلەن تەڭ ئۆرتىنىپ كۆيسە جېنىڭ.
«شۇكرى قىل» دەيدۇ شۇئان كېلىپ بىرى،—
تەقدىرنىڭگە شۇ پۈتۈلمىشتۇر سېنىڭ.

مېھرىبانىڭ ياتسا ئىڭراپ، تولغىنىپ،
كەتسە ھالدىن گۈل چىرايىمۇ سۇلۇپ،
«شۇكرى قىل،—دەيدۇ يەنە بىرى كېلىپ،—
يۈرگۈسى جەننەتتە گۈلگە پۈركىنىپ.»

خەق ئوزۇپ كەتسە سېنىڭدىن بەيگىدە،
سەن ئەلەم چەكسەڭ قېلىپ ھەم كەينىدە،
«شۇكرى قىل،-دەيدۇ ساڭا ھامان بىراۋ،—
بىھاجەتتۇر قالمىقىڭ ۋەسۋەسىدە.»

«شۇكرى قىل» بولدى كېشەن، بولدى توساق،
«شۇكرى» قىلدۇق ئۆتسەكمۇ تويماي قوساق.
«شۇكرى»نىڭ ئىنئامى شۇ بىلگىن بۇگۈن—
خەق ئوزۇپ كەتتى ئەنە، قالدۇق يىراق!
1988-يىل، يانۋار. ئۇرۇمچى

ئىستىكىمىز — غايىمىز ئوخشاش

خۇشلىقىمىز، قايغۇمىز ئوخشاش،
ئىستىكىمىز — غايىمىز ئوخشاش.
ياشنار كۈندىن كۈنگە بەختىمىز،
بارچە مىللەت بولغاچ ئۈيۈلتاش.

بىر پارتىدا ئولتۇرار ياندىاش،
ئەنە لەن لەن بىلەن گۈلزىياش.
بىر-بىرىگە مېھرىبان ئىجىل،
گويىاكى بىر تۇغقان قېرىنداش.

ئۇلار پەنگە يۈرۈش سېپىدە،
ئاچا - سىڭىل، ھەمدەم، مەدەتكار،
بېزىگۈسى ۋەتەن كۆكسىنى،
بولۇپ ئاخىر بىللە ئىجادكار.

ئەنە شىياۋخۇ بىلەن شىرئەلى،
ئاكوپ ئىچىدە تۇرار يانمۇ - يان.

يۈرەكلەرنىڭ ئوخشاش تېپىشى،
كۆزلىگىنى ئورتاق بىر نىشان.

ھۆر ۋەتەننىڭ چىمدىم توپىسى،
ئىككىيلەنگە ئوخشاشلا ئەزىز.
قوغدايدۇ جان تىكىپ ئىككىسى،
يولاتماستىن ياۋلارنى ھەرگىز.

قەدىرلىكتۇر بىزگە ئىناقلىق،
قىممىتى جان بىلەن باراۋەر.
شۇ ئىناقلىق ھىكمىتى بىزنى،
ھۆر ھايانقا قىلدى سازاۋەر.

× ×

خۇشلۇقمىز، قايغۇمىز ئوخشاش،
ئىستىكىمىز — غايىمىز ئوخشاش.
ياشنار كۈندىن - كۈنگە بەختىمىز،
بارچە مىللەت بولساق ئۈيۈلتاش.

1986-يىل، ئىيون. ئۈرۈمچى

... بولمسا

تاغمۇ گۈمران بولغۇسى،
يەرگە تۇتاش بولمسا.
تاغ بولۇپ تۇرماس ئىدى،
ئۇ ئۇيۇلتاش بولمسا.

يىگىلەپ قالغاي خەمەك،
يىلتىزى توم بولمسا.
بۆره يەيدۇ مالنىمۇ
ئۇيۇشقاق - ئۆم بولمسا.

گۈلنى كىم پۇرار كېلىپ،
خۇش پۇراقى بولمسا.
گۈل باھارغا كىم كۆيەر،
ئىشتىياقى بولمسا.

كىم باھار دەيدۇ يەنە،
گۈلى ھەر خىل بولمسا.

سايرىغاي بۇلبۇل نېچۈن،
گۈل سۆيەر دىل بولمىسا.

مىۋە تەملىك بولمىغاي،
غولى شاخلىق بولمىسا.
ئەل نېچۈك تاپقاي رونۇق،
تىنچ - ئىناقلىق بولمىسا؟!

1990-يىل، فېۋرال

كەلدى باهار

زىمىستاننى قوغلاپ بۇندىن،
باهار يېتىپ كەلدى مانا.
ئۆركەش ياساپ ئاقتى سۇلار،
كۆلۈپ كەتتى گۈل ۋە گىيا.

ئەركىن پەرۋاز قىلىپ كۆكتە،
قۇشقاچ، تورغاي سايرىشىدۇ.
ئېدىر - قىردا قوزا - ئوغلاق،
ھەر يان چېپىپ يايرىشىدۇ.

ئالما - ئۆرۈك قىلىپ پەرداز،
ئاپئاق چېچەك قىسىشىدۇ.
ئاق تېرەك ھەم سۆگەتلەرمۇ،
تەڭگە جالا ئېسىشىدۇ.

ئېيتار غەزەل جەڭچىلەرمۇ،
باهار ئۈچۈن يۇرەكلەردىن.
دىلدا باهار ياساپ تاغدا،
تۇرار ئۇلۇغ تىلەكلەردىن.
1988-يىل، ئاپرىل. ئۇرۇمچى

كۆكتىن چۈشەر ئاق شايى

(ئۇرۇمچى تېرەكلىك غول شاقىراتمىسىغا)

چۈشەر كۆكتىن سوزۇلۇپ ئاق شايىدىن پەردە
گويا،
ئۇنچىدىن مۇنچاق ئېسىپ كۈلۈپ تۇرار گۈل ۋە
گىيا.

ئاستىدا قىز ۋە يىگىت باقىدۇ گىرەلىشىپ،
شۇ ئىلاھى مۆجىزە قىلغاچ ئۇلارنى مەھلىيا.

كۆز ئەنە تاشلاردا مۇخ، ئوخشار گويا كىمە-
خاپقىلا،
چۆمۈلۈپ چىققۇچ كېلۈر ھەم، سۈيىگە شۇ
تاپتىلا.

بىلمىدىم، پەرىشتىلەرنىڭ سەيلىگاھى
شۇمىكىن،
بىر كۆرۈپ قەلبىم مېنىڭ بولدى كۆيۈككە
مۇپتىلا.

1985-يىل، ئىيون. تېرەكلىك غول

گۈل تەكچە

چىن يۈرەكتىن تەلپۈنۈپ،
كەلدىم ساڭا گۈل تەكچە.
بىر سۆيۈنۈش قاپلىدى،
ۋۇجۇدۇمنى بۆلەكچە.

پۈركۈنۈپسەن بىراقلا،
رەڭدار كىمخاپ يوپۇققا،
تۇتۇشۇپتۇ قىرغىقىڭ،
زەر جىيەكلىك ئوپۇققا.

ئاسمانمۇ گۈل، يەرمۇ گۈل،
جىرامۇ گۈل، قىرمۇ گۈل.
كەڭ قوينۇڭدا يايرىغان،
يىگىتمۇ گۈل، قىزمۇ گۈل.

نامىڭ سېنىڭ گۈل تەكچە،
يارىشىپتۇ بۆلەكچە.
نامىڭ ئەمەس سىياقىڭ،
بولدى نەقىش يۈرەككە!
1986-يىل، ئاۋغۇست. گۈلتەكچە

كۈلگەك يۈلتۈزلار

ئايدىن كېچىدە تۇرىمەن پوستا،
كۆكتە چاقنىغان يۈلتۈزغا بېقىپ.
بۇلۇتلار يېرىپ قىلىدۇ سەيلى،
گاھى تۇلۇن ئاي كۆمۈش نۇر چېچىپ.

قىشۇ - ياز شۇنداق ھەمرادۇر ماڭا،
چىمىرلىغان شوخ يۈلتۈز بىلەن ئاي.
نەگىلا بارسام بىللە ھەر قاچان،
باقىدۇ ئۇلار ماڭا خۇشچىراي.

يۈلتۈزلار كۈلگەك، مىجەزى بەلەن،
ھەر تۇن چاراقلاپ كۈلگىنى كۈلگەن.
كۆزلىرىمۇ ھېچ تالمايدۇ قاراپ،
يەرنىڭ يۈزىگە چىن مېھرى بىلەن.

كۈلىدۇ پەقەت، كۈلىدۇ ھارماي،
قوياش چىققىچە يۈمماي كۆزىنى،
بەلكى ئاشىقتۇر جەڭچىگە ئۇلار؟
ئېيتماس ئەزەلدىن يۇرەك سۆزىنى.
1986-يىل، ئىيون

ئەمگەك بىلەن ئۆتسەم بىر ئۆمۈر

ئەمگەك بىلەن يارالغان دۇنيا،
بۇ ھەممىگە ئايان ھەقىقەت،
سائادەتكە ئەمگەكتۇر ئانا،
ئەمگەك بىلەن گۈللەيمىز ئەبەد.

ئىپتىخلارچۇ قايسى مۆجىزە،
يارىلىپتۇ ئەجىر-ئەمگەكسىز؟
گۈل - چېچەككە تولماس جەزىرە،
گۈزەللىكمۇ بولماس مېھنەتسىز.

خانتەڭرىدەك ھەيۋەت بىنالار،
ئەمگەكچىنىڭ قولىدا پۈتكەن.
بەختى كۈلگەن غۇنچە سىمالار،
ئەمگەك بىلەن ۋەسلىگە يەتكەن.

چىقتى بۇگۈن ساماغا ئىنسان،
ئىلىم - ئەمگەك ھېكمىتى بىلەن.

ئىنسان قەدرى ئۆلچىنەر ھامان،
ئەمگىكىنىڭ قىممىتى بىلەن.

شۇدۇر مېنىڭ بەختىم - خۇشلۇقۇم،
ئەمگەك بىلەن ئۆتسەم بىر ئۆمۈر.
زەر — نۇر چېچىپ قالسا ئىجادىم،
بولۇپ تاشقا بېسىلغان مۆھۈر.

1989-يىل، ماي

يىللار ئالدىراش

سەن ئالدىراش، مەنمۇ ئالدىراش،
ھەممىمىزدىن يىللار ئالدىراش.
ئۆتۈپ كەتتى ساناقسىز يىللار،
ئەمدى چىڭ تۇت ئۇنى قېرىنداش.

كېلىدۇ — دە، كېتىدۇ دەرھال،
يىل ئالدىراش مېھمانغا ئوخشاش،
تۇتۇق بەرمەس ئاسانلىقچە ئۇ،
خۇددى توسۇن تايەكلا بەڭگۈاش.

ئۆزى كەتسە مەيلىدى، بىراق —
ياشلىقىڭنى ئېلىپ قاچىدۇ.
ئاق چېچەكنى يالداما قىلىپ،
بېشىڭغا ئۇ چاچقۇ چاچىدۇ.

يەنە بىر يىل كەلمەكتە يېتىپ،
خۇددى ئۇچقۇر دۇلدۇلدەك چېپىپ.

گەر ئۇنىڭغا سالمىساق يۈگەن،
ئانقان ئوقتەك قالىدۇ كېتىپ.

يىللار شۇنداق پايلاپ كېلىدۇ،
بىزدىن ئولجا ئېلىپ قاچقىلى.
ئايلارنى ئوق قىلىپ، ئۆمۈرنىڭ —
بۇرجىكىدىن يوچۇق ئاچقىلى.

تۆھپىلەردىن ياسايلى مارجان،
يىل بويىنىغا ئېسىپ قويغىلى.
گاڭ مۆھۈرنى تۇتايلى مەھكەم،
ماڭلىيىغا بېسىپ قويغىلى.

بىز ئالدىراش، يىلمۇ ئالدىراش،
يىل چاقىرار بىزنى بەيگىگە.
قېنى دوستلار يېڭەيلى ئۇنى،
يىلدىن بۇرۇن يېتىپ پەللىگە.

1982-يىل، دېكابىر

قېيداپ يۈرمەسمەن يىللاردىن . . .

قىلىشۇر ھەممەيلەن تەنتەنە،
يېڭى يىل كەلدى، دەپ كۆڑ ئەنە.
قۇتلۇقلاش يېڭى يىل كەلسىلا،
قاچاندىن قالغان بوپ ئەنئەنە؟

يىللارنىڭ قۇچىقى كەڭ كېلۇر،
ئۆمۈرگە ئېكىكى تەڭ كېلۇر.
سالۇر ئۇ ھەر كەلسە بىر ئېكەك،
جانلارغا بەجايى جەڭ كېلۇر!

ھەيرانمەن ئويلىسام بۇ ئىشقا،
يىغلىماي، كۈلمىز نېمىشقا.
كەلسە ئۇ ئۆمۈرنىڭ بېغىدىن
گۈللەرنى ئۈزۈپلا قېچىشقا؟!

بۇنىغۇ ھەر ئادەم بىلىدۇ،
يەنىلا شادلىنىپ كۈلىدۇ.

چۈنكى يىل قويىندا ھىممەت مول،
ئىنسانغا قۇت تۆكۈپ كېلىدۇ.

شۇڭا بىز سۆيىمىز يىللارنى،
يېڭى يىل تارتىدۇ دىللارنى.
قويمايدۇ نا ئۈمىد ھېچقاچان،
شىجائەت، غەيرىتى چىڭلارنى.

ئادەمگە يىل مەنسۇپ بولغۇسى،
شۇ ئىكەن ئويلىسام توغرىسى.
قېيىداپ يۈرمەسمەن يىللاردىن
دەپ ئۇنى «ئۆمۈرنىڭ ئوغرىسى».

1993-يىل، ئىيۇل. ئۇرۇمچى

تورغاي

كۆكته پەرۋاز قىلاتتى تورغاي،
گاهى ئۆرلەپ، گاهىدا پەسلەپ.
دۆڭدە قەپەس تۇرار قەبرىدەك،
ئىچىدە دان، تورغاينى قەستلەپ.

كۆك ئەركىسى ئوماق تورغاينىڭ،
كۆزى بىردىن چۈشتى قەپەزگە.
كۆردى داننى، قوزغالدى نەپسى،
ئاستا - ئاستا چۈشتى ئۇ پەسكە.

كىچىك ئىشىك تۇراتتى ئۇچۇق،
تۇرغايجاننى قوينىغا چىللاپ.
«بىر بالاسى بولمىسا بۇندا،
دان نە قىلۇر» دېمىدى ئويلاپ.

دانغا ئەمدى سوزغاندا بويۇن،
«تىرىق» قىلدى، يېپىلدى ئىشىك.

ئۆزى مېڭىپ كىردى بىچارە
كىردى مانا دوزاققا تىرىك.

خۇشاللىقتىن قۇشچىنىڭ شۇئان،
بولدى كۆككە يەتكەندەك بېشى.
تورغاي ھەر يان ئۇرار ئۆزىنى،
كۆزلىرىدە پۇشايمان يېشى.

1989-يىل، مارت

تاشتەك گۈلى

يەردە ئۆسكەن لالىلەر، گاھى —
ھەۋەس قىلار تاشتەك گۈلىگە.
ئۈنۈك ئېگىز جايدا تۇرغىنى،
مەپتۇن قىلار بەلكىم ئۆزىگە.

لېكىن بىلمەس لالە ئەزەلدىن،
تاشتەكتىكى گۈلنىڭ ھالىنى.
كېچە - كۈندۈز ھەسرەتتە ئۈنۈك،
سېغىنغىنىن يەرنىڭ باغرىنى.

ئۇ بىراۋنىڭ خۇشلىقى ئۈچۈن،
كۆزىدە ياش تۇرار ئېچىلىپ.
يىلتىزلىرى قىسماق ئىچىدە،
ئۆمۈر بويى تۇرار قىسىلىپ.

لالە ئاڭا قىلمايتتى ھەۋەس،
ئەگەر ئوبدان بىلسە بۇ ھالنى.
ئۆز يېنىغا ئالاتتى تارتىپ،
تاشتەكتىكى جېنى ئۇۋالنى.
1989-يىل، ئاپرىل

ھەيرانمەن

قارىسام مەن كېزىپ جاھاننى،
راست سۆزلىگەن تارتىپتۇ زىيان.
بويامچىنىڭ ئوشۇقى ئالچۇ،
بىلەلمىدىم، بۇ قانداق جاھان؟!

ئەسكى مىستىن ياساشسا قىلقاش،
جىڭ ئالتۇندىن سوقۇشار ناھال.
ئەلمىساقتىن كەپتىكەن شۇنداق،
ئەمدى قاچان ئۆزگىرەر بۇ ھال؟

«نەقىسمەت بۇ» دەيمەن ئۆزەمچە،
گاھى ئويلاپ بولمەن ھەيران.
ئىشلار شۇنداق ماڭسا تۇزەلمەي،
تاجۇ - تەخت بولمامدۇ ۋەيران؟!

1977-يىل، سىنتەبىر. ئۈرۈمچى

بۇركۇتكە قاراپ

ئولتۇرار ھەيۋەتلىك بىر قىران بۇركۇت،
كېرىلگەن كۆكرىگى ئاجايىپ مەغرۇر.
ئۇرغۇيدۇ يىراققا تىككەن كۆزىدىن،
ئاڭا پۈتۈلگەن شىجائەت - غۇرۇر.

دېدىم مەن ئىچىمدە قاراپ بۇركۇتكە:
«ياشىسا ئادەمنۇ خۇددى بۇركۇتتەك،
بوران ھەم چاپقۇنغا قىلمىسا پىسەنت،
ئۆتمىسە ئىچىدىن سىيىپ ھۆپۈپتەك»

1990-يىل، نويابىر

غەلىتە ئىشلار

يەر يۈزىدە غەلىتە ئىش كۆپ،
كۆرگىنىڭدىن كۆرمىگىنىڭ كۆپ.
تۆگە تۇرار بىر تال شوينىدا،
كەتمەي ئۇنى سىلكىپلا ئۇزۇپ.

چۆمۈلىلەر يۈرەر ھەر دائىم،
ئۆزىدىن چوڭ يۈكلەرنى يۈدۈپ.
گاھ چۈشىدە قالار ئېشەككە،
بىر چىرايلىق مۇڭگۈزلەر ئۇنۇپ.

چۈش بولسىغۇ مەيلىدى، بىراق —
راست مۇڭگۈزلۈك ئېشەكلەرمۇ كۆپ.
چىقسا مۇڭگۈز ھەممە ئېشەككە
ساق قويامدۇ ئىنسانىنى ئۇسۇپ؟

1976-يىل، ماي. ئۇرۇمچى

ئانا يىغانى

يېشىمۇ قىرىقتىن ئەمدى ھالقىغان،
چېھرىدە ئانىلىق مېھرى بالقىغان.
بىر چوكان ئۆكسۈيدۇ، قىلىدۇ ناله،
دىلىنى بىر ئەلەم - ھەسرەت قاپلىغان.

نۇرىنى يوقاتقان بۇلاقتەك كۆزى،
ياش بىلەن يۇيۇلار سۇلغۇن گۈل يۈزى.
لېۋىگە ھەمىشە مېھماندۇر تىترەك.
ئۇزۇلگەن ياپراقتا ئايلانغان ئۆزى.

ئويلايدۇ: «ماڭا بۇ نە قىسمەت، كۆرۈم؟»
تىلەيدۇ خۇدادىن ئۆزىگە ئۆلۈم:
«ئەي خۇدا، — دەيدۇ ئۇ، — سورا مەھشەردە،
سەن تىرىك بەندەڭگە سالمىغىن زۇلۇم!»

يۈلتۇزلار چاراقلاپ كۈلگەن تۇنلەردە،
ئانا يەر شادلىققا چۆمگەن كۇنلەردە.
غېرىپلىق، مىسكىنلىك ھەمراھ دائىما،
يىگانە كىيىكتەك يۇرگەن چۆللەردە.

قاناتلىق خىياللار ئەپ قاچار ھەر يان،
تېنىدە يوق ئۇنىڭ قىلچە كۈچ - دەرمان.
يۈمۈلغان كۆزلىرى ئۈيقۇدىن بىدار،
پىرقىرار قوشۇلۇپ يەر بىلەن ئاسمان.

كېلىدۇ ئالدىغا ئوغلى ئەركىلەپ،
بەزلىمەك بولىدۇ ئۇنى پەپىلەپ.
ئاھ، بىراق بۇ بىر چۈش، ئۆتمۈشتىكى چۈش،
ھەر كۈنى يېڭى دەرت كېلەر پەتىلەپ.

ئارزۇلاپ ئۆستۈرگەن ئوغلى يالغۇزى،
ھاياتلىق تۈۋرىكى، ئۈمىد يۇلتۇزى.
ئايلاندى ئالۋاستى يېمىگە بۇگۈن،
سىياقى رۇستەمچە، چېچى قۇندۇزى.

ئانىنىڭ گېلىغا تەڭلەپ پىچاقنى،
تۆتۈندە شۇمۇرۇپ بولدى بىساتنى.
قالمىدى زەررىچە ۋاپا ھەم ھايا،
بىلىشى چېكىشتۇر، قىلماس ھېسابنى.

«ئاق» چېكىپ بۇلغاندى ئاق سۈت ئەمگەن ئەر،
بۇلغاندى شۇ ئانا تۆككەن ھالال تەر.

بۇلغاندى ئىمان ھەم بۇلغاندى ۋىجدان،
قوينىغا ئېلىشتىن يىرگىنىدۇ يەر.

بىر ئۆمۈر تۆكسە ئۇ بىھۇدە قان - تەر،
بولسا ھەم يۇتقىنى ئوغايۇ - زەھەر.
داغلانماي قالامتى ئىچ باغرى ئونتا،
يىرگەنسە ئوغلىدىن ھەتتا ئانا يەر؟

قېنى شۇ ئانىنىڭ ئوقۇتقانلىرى،
شام بولۇپ دىلىنى يورۇتقانلىرى،
ماختالسا جەننەتكە كىرگەندەك بولۇپ،
سەھۋىنى چوڭۇلسا يوپۇتقانلىرى؟!

ئاھ، بۇگۈن ئانىنىڭ كۆز ئالدى تۇمان،
دىلىنى يىلاندەك قىينار بىر گۇمان:
«نېمىشقا بۇزۇلدى يول - يوسۇن بۇنچە،
گۇناھكار زادى كىم، قايسى بىر شەيتان؟»

نېمىشقا توزغاقتەك توزىدى ئارمان،
نېمىشقا گۈل يۈزلەر ساغايغان سامان؟...
سۇئاللار چىرمىشىپ بولار گادىرماش،
ئانىنىڭ قەلبىدە ۋۇلقاندۇر پىغان...
1994-يىل، ئىيون. ئۇرۇمچى

شاتلىقىم قېنى، تاتلىقىم قېنى...

مېنىڭ «ئەركەتاي» ئاتلىقىم قېنى،
ئۇمۇت يۇلتۇزۇم، شاتلىقىم قېنى.
بىر چاغ كۆلبەمگە چۈشكەن نۇر بولۇپ،
ئوماق پەرىشتەم، تاتلىقىم قېنى.

× ×

ئۆيگە كىرگەندە كۆلسەڭ ئەركىلەپ،
مېنى چۆگىلەپ يۈرسەڭ ئەركىلەپ.
ئات بوپ بېرەتتىم مىنسەڭ ئەركىلەپ،
مېنىڭ شۇ ئەركە پاقلىنىم قېنى.

كىتاب چۈشمەيتتى قولۇڭدىن ھامان،
سەندە بار ئىدى غايە ۋە نىشان،
ئاخىر يەم قىلدى نىجىس ئاق تۇمان،
گۈزەل ئىستىكىڭ، ئارمىنىڭ قېنى؟

ئالىم، ئىنژېنېر بولمەن دەيتتىڭ،
بىر كۈن سامادا ئۇچمەن دەيتتىڭ.

ئاينى، يۇلتۇزنى قۇچىمەن دەيتتىڭ،
مېنىڭ شۇڭقارىم، پالۋىنىم قېنى؟

يەتمەي ۋايىڭغا قالدىڭ يىگىلەپ،
سېنى ئالۋاستى ئالغاچ ئىگىلەپ.
زار - زار يىغلايدۇ ئاناڭ كېچىلەپ،
ئەملەشكە سېنى لوقمىنىم قېنى؟

سەندە يوق بۇگۈن ياشلىقتىن ئەسەر،
تۇرقۇڭ — ئۇزايىڭ بوۋايدىن بەتتەر.
ئەنە سوڭدۇشۇپ يۇرىدۇ ئەجەل،
كۈلگەن باھارىڭ — ياشلىقىڭ قېنى؟

سەندىن تېپىلماس ئىنسانغا خاس روھ،
ئەمەسسەن ئادەم، گويا تىرىك روھ،
قىمار ھاياتىڭ، تىكتىڭ جاننى دو،
سۇرۇڭ — يىگىتلىك ماجالىڭ قېنى؟

قالمىدى سەندە ھايا ۋە ئىمان،
قىلدىڭ سەن بىزنى شۇ قەدەر ۋەيران.
ئۆتەر كۈنىمىز غەملىك پەرىشان،
قېنى ئەي ئوغۇل، ۋىجدانىڭ قېنى؟

كۆككه سورۇدۇڭ يىغقان پۇلۇمنى،
گىلەم، تېلېۋىزور، كالا، قويۇمنى.
بىزار ئەيلىدىڭ قوشنا - قولۇمنى،
ئەمدى ئىززىتىم، ساۋابىم قېنى؟

ئۇزۇك ۋە ھالقا، ھەتتا تام سائەت،
قالمىدى بىزدە، بولدۇڭ بىر ئاپەت.
قالدۇق يالىڭاچ، تۇگىدى تاقەت،
بۇنداق ئاپەتكە ئامالىم قېنى؟

ئۆرتەر يۇرەكنى دەرت - ئەلەم ئوتى،
زايا كەتتىغۇ ئاناڭنىڭ سۇتى.
ئازاپ ۋە ئىزا ياردۇر كۇن - تۇنى
قېنى ئاھ قېنى، ئىنسابىڭ قېنى؟

سېنى ئوت يۇرەك ئەر بول دەپتىمەن،
بەختىڭنى تىلەپ غەملەر يەپتىمەن.
ئاخىر مۇشۇنداق كۇنگە قاپتىمەن،
ئىسىت، ئاناڭغا ۋاپايىڭ قېنى؟

بولساڭ شىر يىگىت قامىتىڭ شەمشاد،
قانچە خۇش بولۇپ كېتەتتىم، ھەيھات!

تىلەپ ئاللادىن قىلمايتتىم، پەريات:
«ئالغىن بۇ جاننى، پەرمانىڭ قېنى؟»

× ×

مېنىڭ «ئەركە تاي» ئاتلىقىم قېنى،
ئۇمىد يۇلتۇزۇم، شاتلىقىم قېنى.
بىر چاغ كۆلبەمگە نۇر بولۇپ چۈشكەن،
ئوماق پەرىشتەم، تاتلىقىم قېنى؟!

1995-يىل، فىۋرال. ئۇرۇمچى

دەيدۇ ئەمدى كىممۇ سېنى ئۇماق قىز

(ئاق چېكىپ گۈزەل رۇخسارىنى نابۇت قىلىپلا قالماستىن، قىممەتلىك ھاياتىنىمۇ قەدىرلىمەيۋاتقان نادان قىزلارغا يۈرەكتىن سۆز)

تېخى بۇلتۇر شۇ كەملەردە مەن سېنى،
يەر يۈزىگە ئاي بولۇپسەن دېگەنغۇ،
گۈل چىرايىك ھەجەپ ئۇماق قۇلۇنۇم،
تولۇنئايدەك زەپ تولۇپسەن دېگەنغۇ.

يۈزلىرىڭدە مىڭ قۇياشلىق نۇر - زىيا،
كۆزلىرىڭدە پۈتۈن ئاسمان چاقمىقى.
ئەيمىنەتتى نى يىگىتلەر سېنىڭدىن،
تەس ئىدىغۇ تىكىلىپ تىك باقمىقى.

سىرتقا چىقساڭ ئاناڭ چىقىپ كەينىڭدىن،
سىما - سايەڭ يىتكىچىلىك قارايتتى.
چاچلىرىڭنى ئوخشىتاتتى بۇلۇتقا،
بەش بارمىقى تارغاق ئىدى - تارايتتى.

قاش تېشىدىن سۈزۈك ئىدىڭ ئاقلىقتا،
پەرىشتىدىن قېلىشمايتتىڭ پاكلىقتا.
يارىشاتتى ئاق بىلەككە بىلەيزۈك،
ھاۋادىكى لاچىن ئىدىڭ ساپلىقتا.

توپلەيلىرىڭ تاقىلدىسا رېتىملىك،
ئارا تامدا ئاشنا يىگىت كۆيەتتى.
ئېيتالمايتتى ئىچ سىرىنى ساڭا ئۇ،
لېكىن سېنى چىن دىلىدىن سۆيەتتى.

بىرلا ئەمەس كۈرمىڭ يىگىت چۆرەڭدە،
كېپىنەكتەك ھامان ئەگىپ يۈرەتتى.
بىلەتتىڭ سەن بۇلارنى ھەم ئىچىڭدە،
يۈرىكىڭدە كىبىر ھۆكۈم سۈرەتتى. . .

بىر يىل ئۆتتى، ئۇشبۇ پەلەك كېمىسى،
يەنە ئېلىپ كەلدى مېنى قېشىڭغا.

كۆرۈپ سېنى كەتتىم شۇنچە ئەندىكىپ،
بىر قاپاق سۇ قۇيۇلغاندەك بېشىمغا.

قېنى بۇلتۇر كۆرگەن ئەشۇ گۈزەل قىز،
قېنى ئۇندا جۇشقۇنلىغان ئارمانلار؟
قېنى ئەمدى گۈل سىياقلىق گۈل بويۇن،
قېنى ئۇندا يالتىرىغان مارجانلار؟

قېنى ئەمدى مايسە مىسال بوستان چاچ،
قېنى ئەمدى ئاڭا كۆيگەن يىگىتلەر؟
قېنى ئەمدى جانغا ئوقيا قەلەمقاش،
قېنى ئەمدى كۈتكەن تاغدا كىيىكلەر؟

بىلەيزۈكلەر جىرىڭلىغان ئاق بىلەك،
قان - يىرىڭلىق جاراھەتكە تولۇپتۇ.
قۇياش نۇرى چاقنىغان گۈل يۈزلەرگە،
پوتلا، قۇسۇق - نىجاسەتلەر قونۇپتۇ.

بېھىش ھىدى گۈپۈلدىگەن تىنىقلار،
ئالمىشىپتۇ ئەمدى بەدبۇي پۇراققا.
ئەتراپىڭدا گىژىلدايدۇ چۈنلەر،
تىرىك پېتى چۈشۈپسەنغۇ دوزاققا.

نابۇت قىلدىڭ سەن نېمىشقا ئۆزۈڭنى،
باھارىڭنى غازاڭ ئەيلەپ شۇنچە تېز؟
ئۇنتۇلۇپتۇ «ئوماق» دېگەن ئېتىڭمۇ،
دەيدۇ ئەمدى كىممۇ سېنى ئوماق قىز؟

قىزچاق ھەجەپ بىر سەپەرگە مېڭىپسەن،
چىقىپ ئاخىر «ئەجەل» ناملىق كېمىگە.
ھايات قىممەت، ھايات گۈزەل ھەممىدىن،
تېگىشتىڭسەن ئۇنى قانداق نېمىگە؟

يار بويىغا كەلدى ئېتىڭ نادان قىز،
ئاق تۇتۇندۇر تېگى يوق ھاڭ بىلمۇال.
يەر شارىنىڭ قوينى كەڭرى ھەم گۈزەل،
ئويغان ئەمدى، يار لېۋىدىن يېنىۋال!

شاراب

ئەييامىنى ياد ئېتەر شاراب،
غەش كۆڭۈلنى شاد ئېتەر شاراب،
گادايلارنى شاھ ئېتەر شاراب،
غورىلارنى قاق ئېتەر شاراب.

زەرداپ بىلەن تولسا ئىچىمىز،
«سالامەتلىك ئۈچۈن» ئىچىمىز،
رەقىبلەرمۇ «دوست» بوپ كېتىمىز،
جىننى پەرى كۆرسەتەر شاراب.

چاڭقىغاندەك يۇتۇپ كېتىمىز،
«تاتلىقى» دەپ تۇتۇپ كېتىمىز،
بارچە غەمنى ئۇنتۇپ كېتىمىز،
مۆرىمەسنى مۆرىتەر شاراب.

ساراڭلارچە كۈلۈپ كېتىمىز،
قۇچاقلىشىپ سۆيۈپ كېتىمىز،

مەجنۇن بولۇپ كۆيۈپ كېتىمىز،
«مۇھەببەت» نى ئۆرلىتەر شاراب.

كۆڭۈل ئىزھار قىلىپ كېتىمىز،
ماختاشلارغا قېنىپ كېتىمىز،
پو ئېتىشىپ ھېرىپ كېتىمىز،
ھۆل كېسەككە دەسسىتەر شاراب.

ھەرەك - سەرەك توۋلاپ كېتىمىز،
بۆرىلەردەك ھۇۋلاپ كېتىمىز،
مومدەك ئېرىپ يىغلاپ كېتىمىز،
تاش يۈرەكنى ئېرىتەر شاراب.

پۈت سۈنمايمىز يوتقانغا بېقىپ،
ئىچىشىمىز تاپقاننى چېچىپ،
ھەتتا بەزەن قېنىمىز سېتىپ،
تاتلىق جاندىن كەچكۈزەر شاراب.

قالار چەتتە پاشا، ئىمىنجان، ①
كاكىراشساق بولۇپ بىر نىمجان،
ئەرشتە سەيلى قىلۇر شېرىنجان،
بۇلبۇل كەبى كۈيلىتەر شاراب.

تانسلارنى ئويناپ كېتىمىز،
خېنىملارنى بېزار ئېتىمىز،
ئۆي ۋە زالنى باشقا كېيىمىز،
ئار-نومۇستا ئۆلتۈرەر شاراب.

سۈرۈشتۈرۈپ تونۇشلۇق - يۇرتلۇق،
تىلىشىمىز ئامانلىق، قۇتلۇق،
بوپ قالىمىز بىر چاغ تۆت پۇتلۇق،
ئادەملىكتىن بەزدۈرەر شاراب.

قۇسۇقلارغا مىلىنىپ ئاخىر،
يۇندىلارغا چىلىنىپ ئاخىر،
ساق تېنىمىز تىلىنىپ ئاخىر...
مىڭبىر توۋا دېگۈزەر شاراب.

ياقىلاردىن ئالىمىز گاھى،
قاش - قاپاقنى يارىمىز گاھى،
پەيچۈسوغا بارىمىز گاھى،
كۆرمىگەننى كۆرسىتەر شاراب...

1997-يىل، ئاۋغۇست. ئۈرۈمچى

---

① ئاتاغلىق ناخشىچى پاشا بىلەن ئىمىنجان

پايتەختتە نورۇز

ئويغىنىپتۇ ئېتىز ھەم دالا،
مەجنۇن تالنىڭ چېچىدە جالا.
قاتار - قاتار كېلۇر تۇرنىلار،
باھار ئېلىپ قاناتلىرىدا.

دەل - دەرەخنىڭ غىچىرلىشىدا،
قۇشقاچلارنىڭ ۋېچىرلىشىدا.
بىر خۇشلۇقنىڭ ئالامىتى بار،
قىز - يىگىتنىڭ پىچىرلىشىدا.

كۆك كەپتەرلەر ئۇنلىشەر خۇشال،
سېغىزخانلا قوغلىشار خۇشال.
ئىشىكنى كەڭ ئېچىپ مومايلار،
ھويلىلاردا مۇڭدىشار خۇشال.

تېەنئەنمېنىنىڭ كۆكىدە لەگلەك،
پايتەختكە بولۇپتۇ بېزەك.
چىمەن دوپپا كىيگەن قىز - ئوغۇل،
باش باھاردا ئېچىلغان چېچەك.

زىجۇ يۇندە راۋاپ سايرايدۇ،
ھەممە يەردە بەزمە قاينايدۇ.
پايتەختتىكى كۆكسىدە بۇگۈن،
شادىيانە مۇقام ياڭرايدۇ.

پايتەختكە نورۇز كېلىپتۇ،
شۇڭا شادلىق جەۋلان قىلىپتۇ.
ئۇيغۇر، قازاق، قىرغىز ھەم تاتار،
سورۇن تۈزۈپ، ساما سېلىپتۇ.①

نورۇز شۇنداق ئوبدان كېلىدۇ،
قوينىدا قۇت چەندان كېلىدۇ.
كائىناتنى سۆيۈپ ئويغۇتۇپ،
باھار ئاتلىق جانان كېلىدۇ.

كەل جانانىم، گۈلدەك كۈلۈپ كەل،
مەن كۆيگەندەك سەنمۇ كۆيۈپ كەل.
تىنىقىڭدىن پۈركىگەن ھايات،
قۇچىقىڭدىن ئامەت تۆكۈپ كەل.
1995-يىل، مارت. بېيجىڭ

---

① 1995-يىلى نورۇز كۈنى مەركىزىي مىللەتلەر ئۇنىۋېرسىتېتىدا داغدۇغىلىق تەبرىكلەش مۇراسىمى ئۆتكۈزۈلدى، ھەر مىللەت ئوقۇتقۇچى-ئوقۇغۇچىلىرى ساماغا چۈشتى.

كۆزۈڭ بىر دۇنيا

ئەي دىلبەر، يۈرىكىڭ ماڭا تىلسىمات،
سالىدۇ مىڭ ئويغا ئېيتقان ھەر سۆزۈڭ.
نە ئۈچۈن ساڭىلا ئامراق كائىنات —
بىلمىدىم، نە قىسسە سۆزلەيدۇ كۆزۈڭ؟

ئوخشاتسام ۋىناسقا بىلەكلىرىڭ تەل،
سەن لەيلى، يا شېرىن، سەنەمۇ ئەمەس.
دىلىمدا بىر ئېقىن ئاقار بولۇپ سەل،
(ئىشەنگىن دىلىمدا ھالاللىق پەۋەس)

قىزىقتىم نېمىشقا ساڭا شۇنچىلىك،
بۇ كەڭرى جاھاندا نازىنىن ئازمۇ؟
كۆزۈڭگە نە سېھىر يىغدىڭ بۇنچىلىك،
بىر يۈمساڭ يوقىلار باھارمۇ، يازمۇ.

قالىمەن گاھىدا يوشۇرۇن بېقىپ،
كۆزۈڭ جۇپ قۇياشتەك كۆرىنەر گويا.
تىترەيدۇ ھۇجۇدۇم، سۆزۈمدىن ئېزىپ،
ئازدۇرغان شۇ كۆزۈڭ سىرلىق بىر دۇنيا!
1992-يىل، ماي. ئۈرۈمچى

سۆرەت

«سۆرەت بېرەي» دېدىڭ، «ياق» دېدىم،
قىياق ئارا بالقىدى شەبنەم.
بىلدىم، شۇئان مەندىن رەنجىدىڭ،
بۇلۇت كېلىپ توستى ئايىنى ھەم.

رەنجىمىگىن، چەكمىگىن پىغان،
قارىچۇقۇم ئالى ئاپپارات.
كىچىكمىدىن سېنىلا تارتقان،
يۇرۇكۇمنى قىلىپ ئىسكىلات.

تەسەۋۇرۇم بىپايان ئىكران،
ھەمراھ ماڭا ھەردەم سۆرىتىڭ.
شۇ ئېكراندا بولار نامايەن
قىلىقلىرىڭ، سىما - سۆلىتىڭ.

جانسىز گەۋدەڭ ماڭا نە كېرەك،
تۇرساڭ دىلدا تىرىك ھەممە ۋاق.
يا قىينىسۇن دەمسەن ئۇ مېنى،
ھەر كۆرگەندە سېلىپ ئوت - پىراق؟
1970-يىل، ماي. قۇمۇل

ئۇنتۇلمايدۇ بىز ئېيتقان كۆيلەر

بەللەرنى باغلاپ مەزمۇت كەمەردە،
قىلاتتۇق مەشق كۈندە سەھەردە.
مۇرىدە مىلتىق، دۇمبىمىزدە يۈك،
تاغلار سىلكىنەر ئىدى قەدەمدە.

ماشرەڭ شۇ كىيىم يارىشاتتى زەپ،
ھەيۋەتلىك بىر تاغ ئىدى بىزنىڭ سەپ.
ئۆتسەك كوچىدىن توۋلىشىپ ئوران،
زوقلىناتتى ئەل «سۈرلۈك قوشۇن» دەپ.

مەرتنى مەيداندا سىنىشاتتۇق بىز،
مۇشكۈل، خەتەرنى تالىشاتتۇق بىز.
ۋەتەن يولىدا ئۆزىمىزنى ھەم،
ئوتقا، دېڭىزغا ئېتىشاتتۇق بىز.

يۈرەكلەر ئىدى يالقۇنلۇق گۈلخان،
دىلدا پەۋەستى ساپ، ساددا ئارمان.

ئۆزگە ئىستەكلەر يات ئىدى، پەقەت،
سۆيىنەتتۇق بىز ئەل بولسا ئامان.

بىزلەر ساقلىغان ئالتۇن تاغلارنى،
بىزلەر يارانقان گۈزەل باغلارنى.
ئۆتكۈزۈپ بەردۇق ئەۋلادقا بۇگۈن،
قورالغا قوشۇپ ياشلىق چاغلارنى.

ئەجەپ مەنىلىك ئىدى شۇ كۈنلەر،
ئۆتتى ئالمىشىپ كۈن بىلەن تۈنلەر.
قىرو قاپلىدى ئاخىر باشلارنى،
ئۇنتۇلماس ئەمما بىز ئېيتقان كۈيلەر!

1996-يىل، 7-ئاي

ئەللىك يىلغا سۆز

ئۆتۈپتىمەن ئەللىك يىل سەن بىلەن قول تۇ-
تۇشۇپ،
گاھى يىغلاپ، گاھ كۈلۈپ، كونا خامان سو-
رۇشۇپ،
ئەمدى زەن سەپ قارىسام، خۇنۇك ئىزلار بەك
تولا،
ئۆتكەچ بىزلەر گاھىدا لاۋزا پاراڭ سوقۇشۇپ.

غورا ئىدىم مەن تېخى سەن باشلانغان تاڭسەھەر،
پىشتى ھالۋا غورىدىن بولغاچ ئوچاق بۇ سەپەر.
ھەر بىر يىلغا مۆھۈردەك بېسىلغاندۇر ئىزىمىز،
كەتسەكمۇگەر ئوڭ - سولغا، قۇچتۇق ئاخىر
چوڭ زەپەر.

ياش دەمەيمەن ئۆزۈمنى، سەنگۈۋاھقۇ يېشىمغا،
سەن يارانقان قىسمەتلەر كەلگەن مېنىڭبېشىمغا.
تەقدىرىمىز، رىشتىمىز بىر ئىكەنغۇ ئاخىرى،
سېنىڭ روھىڭ - خىسلىتىڭ سىڭدى ئىچۇ -
تېشىمغا.

سەۋەنلىكىڭ، تۆھپەڭنى سېلىشتۇرۇپ كېلىمەن،
قوينۇڭ نۇسرەت ماكانى، بۇنى ئوبدان بىلىمەن.
تۆكتۇڭ بىزگە قۇت - زىيا ھەر ئايلىنىپ ئۆتكەندە،
سەۋەنلىكلەر ماڭا تەن، ئۆزۈم جاۋاب قىلىمەن.

ئۆتتۇڭ ئۇچۇپ ئەللىك يىل، پۇشايمىنىم ئاز ئەمەس،
كەتتى مېنىڭ ياشلىقىم ئۆردەك ئەمەس، غاز ئەمەس.
تۇتالمىدىم سەن بەرگەن گۈزەل باھار، يازلارنى،
ئەپسۇس، ئۆمۈر پەسلىنىڭ ھەممىسىلا ياز ئەمەس.

ھالقىپتىمەن دەڭسىسەم قىرانلىقنىڭ تېغىدىن،
تەقدىم قىلماي ساڭا گۈل ياشلىقىمنىڭ بېغىدىن.
پۇشايمانمۇ ئۇيغىنىش، ئەپۇ قىلغىن ئەللىك يىل،
ساڭا رەھمەت ئېيتىمەن يۈرىكىمنىڭ قېتىدىن!

1999-يىل، ئۆكتەبىر

كېلۇر

— كېلىش ئالدىدا تۇرغان يېڭى يۇز يىلغا

كېلۇر يېڭى يۇز يىل — گۈزەل جانان كېلۇر،
ئەلگە شادلىق، بىيقۇۋۇزەتكە دەرمان كېلۇر،
توي ئۈستىگە توي قېتىلىپ بايرام كېلۇر،
قارىچۇقتا قانقان تالاي ئارمان كېلۇر.

قۇچقىنى جانان بىزگە كەڭ - كەڭ ئېچىپ،
ئەل قوينىغا ئالتۇن تالا شولا چېچىپ.
كەلسە بىزگە يېڭى - يېڭى كۈيلەر ئېلىپ،
ھۆر ۋەتەنگە زەپ ھەيۋەتلىك قاينام كېلۇر.

يېڭى يۇز يىل يېڭى ئۈدۈم ئېلىپ كەلسە،
يەر - جاھاننى زىلزىلىگە سېلىپ كەلسە،
تىلسىماتلار سىرلىرىنى ئېچىپ كەلسە،
گۈللىتىشكە يۇرتىمىزنى ئىمكان كېلۇر.

ئويلاپ قالدىم: يار ئالدىغا چىقاي قانداق،
قۇرۇق قولدا يار پېشىنى تۇتاي قانداق،
جانانىمنىڭ كۆڭلىنى مەن ئۇتاي قانداق،
گادايلىقىم يار كۆڭلىگە مالال كېلۇر؟

خەقلەر چىقسا ئېتەك - ئېتەك گۈللەر تىزىپ،
جاۋاھىرات كانلىرىدىن گۆھەر قېزىپ،
ئەگەر قالسام ئەل ئىچىدە بوينۇم قىسىپ،
ھاياتلىقتىن ئۆلۈم ماڭا خوپ يان① كېلۇر

— ياق، — دېدىم مەن ئۆز ئۆزۈمگە، — سوۋغام تولۇق،
دەستە گۈلدىن دىلىمدىكى ئىستەك ئۇلۇغ.
ئىزىم نۇرلۇق، ئەمەس ھەرگىز سۇپرام قۇرۇق،
يېڭى يۇز يىل بەلكى ماڭا قۇربان كېلۇر!

مەنمۇ خەقتەك دادىل قەدەم تاشلاپ چىقاي،
يارەنلەرنى بۇ مەركىگە باشلاپ چىقاي.
رەقىبلەرنىڭ شۇم كۆزىنى ياشلاپ چىقاي،
تومۇرلاردا زوق - ھاياجان قىيان كېلۇر.

---

① يان كېلىش - خۇپ كېلىش، كۆڭۈلدىكىدەك

مەخمۇت ئاتا، خاس ھاجىپلار سەپتە ماڭسا،
ساتار چېلىپ ئامانىسا مۇقام ئېيتسا،
تەڭكەش بولۇپ تۇمەن بۇلبۇل تەك سايرىسا،
بارچە ئىقلىم بۇ بەزمىگە ھەيران كېلۇر.

يېڭى كۈيگە جۇر بولۇشسا ئېرتىش، تارىم،
يېڭى سەپتە تۇرسا بىللە ھاجى، قارىم،
خۇش تەبەسسۇم ئەيلەر ئىدى گۈزەل يارىم،
ئەسكى راۋاق شۇندىن ئەبەت ۋەيران كېلۇر.

ئۆز قولىدا ھەر قەۋمنىڭ تەقدىر - قىسمەت،
ئالتۇن ئەمەس، بارچىمىزگە ۋاقىت قىممەت،
«گۈروھ، گۈروھ زىيالىلار قىلسا خىزمەت»①
تۇتساق مەھكەم يۈز يىل بىزگە غەمخان كېلۇر!

1999-يىل، دېكابىر. ئۇرۇمچى

---

① لوتپۇللا مۇتەللىپنىڭ «بۇ مېنىڭ غۇنچە گۈلۈم ئېچىلاتتى» دېگەن شېئىرىدىن

نەۋرەم

بوينۇمنى قۇچۇپ مەھكەم،
مەڭزىمگە سۆيەر ئەركەم،
كۆڭلۇم خۇش ئېتۇر ھەردەم،
چۈنكى ئۇ مېنىڭ نەۋرەم.

ھاردۇقۇم چىقۇر كۆرسەم،
مەن ئۇنى قېنىپ سۆيسەم،
رازىمەن كۆيۈپ ئۆلسەم،
چۈنكى ئۇ مېنىڭ نەۋرەم.

ئوماقتۇر قوزا، تايدەك،
يۇلتۇزدەك، تولۇنئايدەك،
دىلىمنى ئېرىتۇر مايدەك،
چۈنكى ئۇمېنىڭ نەۋرەم.

بوينۇمغا مىنەر گاھى،
ئۆيۈمنىڭ سۇلتانى — شاھى،
ئۆيگە بىر ئۆزى داھى،
چۈنكى ئۇ مېنىڭ نەۋرەم.

قات كۆزلۈك، قارا قاشلىق
سۆزلىرى چۈچۈك، تاتلىق،
ئاڭا قوشكېزەك شادلىق،
چۈنكى ئۇ مېنىڭ نەۋرەم.

ئەجدادنى ئۇلار ئەۋلاد،
توساقنى قىلىپ بەربات،
تاغلارنى بۆسەر پەرھات،
بولسا ئۇ مېنىڭ نەۋرەم.

بىر بۈركۈت بولۇپ ئۆتسە،
ھۈنەرگە تولۇپ ئۆتسە،
ياش تۆكمەي كۈلۈپ ئۆتسە،
ئارمانىم مېنىڭ نەۋرەم.

دىلىغا نەقىش ئويسام،
ئىلىم شەربىتى قۇيسام،
نە ئارمان پۈتۈم سۈنسام،
بار چۈنكى مېنىڭ نەۋرەم.

1996-يىل، ئىيۇن

ئۇچ تىلەك①

ئېزىز نەۋرەم، ئومىقىم تەقدىم ساڭا ئۇچ تىلەك:
بىرى، بولغىن يارامليق، ئەلسۆيەر ھەم ئوت يۈرەك.
ئىلىم-ھىكمەت بابىدا چولپان بولۇپ چاقنىغىن،
گۈللىنىشتە ئەل - يۇرتنى بىزگە شۇنداق ئەر كېرەك.

ئۇلگە قىلما ئۆزۈڭگە قۇرۇق سۆلەت «نوچى» نى،
دوست تۇتمىغىن تابەئەت ئىچى كاۋاك پوچىنى.
تولسۇن ئىچىڭ ھىكمەتكە، بەرمە ئورۇن ئىللەتكە،
ئادا قىلغىن-ئاقلىغىن ئەل ئۈمىدى-بۇرچىنى.

يەنە بىرى، ئىنساپنى قىلغىن مىزان ھەرزامان،
كىر قونمىغاي دىلىڭغا، ھالال ياشا ھەرقاچان.
ئەلگە ئامەت كۆزلىسەڭ، ئەل دەردىنى سۆزلىسەڭ،
سامان بولماس چىرايىڭ بولسا يۈرت تىنچ، ئەل ئامان.

ئوڭغا ـ سولغا كېتەتتى ئېغىپ.
يىپ ئۆتمىدى، ھاردى بىچارە،
تىرىشسىمۇ زېھنىنى يىغىپ.

كۈلۈپ كەتتى قىزى قاقاھلاپ:
— كۆرەلمەمسەن، ئاپا شۇنىمۇ؟
بەردى ئانا قىزغا يېڭىنى،
كۈلكە قىستىدى شۇئان ئۇنىمۇ:

نېمە دېگەن ئوخشاشلىق بۇ ـ ھە،
ئۆزى بىر چاغ شۇنداق دېگەنتى.

24

[illegible]
بالام،
يىگىت بولۇپ يېتىلگىن، ھېچ تەگمىگەي يامان كۆز.

2000-يىلى 1-ئاينىڭ 16-كۈنى

---

(1) بۇ شېئىر سىياسىي كېڭەشنىڭ مۇئاۋىن رەئىسى يولداش يوسۇپ ئەيسانىڭ نەۋرىسىنىڭ خەتنە تويىدا ئېيتقان ئۇچ سىلىكىگە ئاساسەن يېزىلدى.

قارىچۇقۇم بوپتۇ قەبرىگاھ...

چىقتى ئالدىمغا ئاق چاچ بىر مومماي،
قىرىق يىلدا مەن كەلسەم بىر قېتىم.
چىشسىز ئېغىزدىن چىقتى ئېتىلىپ،
بالا چېغىمدا ئاتالغان ئېتىم.

مومماي كۆرىنەر بەختىيار، خۇشال،
ئىككى يېنىمدا ئىككى نەۋرىسى.
ئۆلۈپتۇ بىراق سۈمبۈل سېكىلەك،
قەيەردىكىنە ئۇنىڭ قەبرىسى؟

قارىچۇقۇمدۇر بەلكى قەبرىگاھ،
شۇ گۈزەلنى ئالغاندۇ كۆمۈپ.
ياكى دەرت - پىراق ئوتىدا ئۇمۇ
كۈلگە ئايلىنىپ كەتكەندۇ كۆيۈپ.

× ×

تۇرار ئالدىمدا مېھرىبان مومماي،
يامىشار ھەدەپ ئىككى نەۋرىسى.
باقتىم سەبىلەر كۆزىدە بالقىپ -
تۇرار گۈزەلنىڭ كۈلكە جىلۋىسى.
2000 - يىل، يانۋار

ئاھ، چۈشلىرىم، گۈزەل چۈشلىرىم...

ئاھ، چۈشلىرىم، گۈزەل چۈشلىرىم،
بىر ئۆزەڭلا قەدىرلىك پەقەت.
بالىلىقىم، ئۆتكەن كۈنلىرىم،
بىر سەندىلا ساقلىنار ئەبەد.

توپا باسقان، يوقالغان ئىزلار،
بىرلا سەندە يالتىراپ قايتا.
بىللە ئۆسكەن ئوغۇللار - قىزلار
ئېكرانىڭدا چاقنىشار قايتا.

تاغ بالىسى بولغاچقا ئۆزۈم،
تاغلارنىلا چۈشەيمەن هامان.
بوستانلارغا تەلمۈرمەس كۆزۈم،
تاغلار ماڭا بىر جەننەت ماكان.

ئالاتايغا سەكرەپلا مىنىپ،
گاھى چوپان بولۇپ قالىمەن.

مەخمەل يايلاق، قانمەن چېپىپ،
ئاساۋلارغا سالما سالمەن.

تاغنىڭ سۈيى سۈزۈك ھەم راھەت،
چۆمۈلمەن، ئۆزۈپ كېتىمەن.
سۇ تېگىدە يۈزمىڭ كارامەت،
خالىغانىنى سۈزۈپ كېتىمەن.

ئانام كېلەر ئېتىزدىن يېنىپ،
ئېتىگىدە ماش ياكى پۇرچاق.
كەتكەن يېشىدىن بۇرۇن قېرىپ،
كۆيگەچ ئۇنىڭ بېشىدا ئوچاق.

شىلدىرلىسا بىزنىڭ يانبۇلاق①
دۇم يېتىپلا ئىچىپ كېتىمەن،
بۇۋام ئىچكەن جانجان بۇلاق،
يۈز - كۆزۈمگە چېچىپ كېتىمەن.

قالمىدى مەن كۆرمىگەن شەھەر،
زاھىر بولماس چۈشۈمدە بىراق.
شۇ تاشلىقىم② ھەمرا شام - سەھەر،
تۇرسامۇ گەر ئالەمچە يىراق.

ئاھ، چۈشلىرىم، ئويغاق چۈشلىرىم،
ياشلىقىمنى سەندىن تاپاي مەن.
ئۇزۇلمىسۇن گۈزەل كۆيلىرىم،
يەنە يېڭى كۆيلەر قاتاي مەن.

2000-يىل، يانۋار

---

① يانبۇلاق ـ تۇغۇلغان كەنتىمدىكى بۇلاق
② يۇرتۇم تاغ ئېتىكىدىكى تاشلىق سايغا جايلاشقان كەنت

دوستۇمغا

دوست دېدىم باغلاپ ساڭا چىن ئىشتىياق،
سەن مۇڭگۈز بولساڭ ئەگەر، بولدۇم تۇياق.
سىيىقرايتتى تەن ئەمەس، جېنىم مېنىڭ،
ساڭا ئەگەر بىمەھەل تەگسە تاياق.

چۈنكى دوستۇم بىز يېتىم دىلداش ئىدۇق،
قايغۇمىز بىر، ھەمنەپەس، سىرداش ئىدۇق.
چۆلدە قالغان تۇرنىدەك ھەر ئىككىمىز،
سۈسىراپ ماڭغاندا ھەم يولداش ئىدۇق.

قايسى كۈن قوندى بېشىڭغا تاج سېنىڭ،
قايسى چاغ ئاغزىڭغا تەگدى ئاش سېنىڭ.
ئۆزگىچە ئەلپازغا كىردىڭ، يا پىرەي،
چۈشتى كۆرسۈم، بولدى ھالىم كاج مېنىڭ.

سەن چىقىپ كەتتىڭ تاپتىن بارا - بارا،
قالدى نامىڭ بەك سېسىپ ئاۋام ئارا.

تولغنارمەن چوغقا چۈشكەن قىل كەبى،
دەرتلىرىمگە دەرت قېتىلدى، دىل يارا.

سەن كۆرۈندۈڭ ئەلگە دائىم دۆ بولۇپ،
قاغىدى ئەلمۇ سېنى دەرتكە تولۇپ.
يەنىلا دوستۇم دېدىم، ھېچ تانمىدىم،
تۇرسىمۇ ئىچىم مېنىڭ تىت - تىت بولۇپ.

ئوڭشىلار دېدىم سېنى، كۈتتۈم ئۇزاق،
گەر يولۇمدا تۇرسىمۇ كۈرمەك توساق.
دوستلۇقۇمنى بىلدۈرۈپ ھاردىم ساڭا،
يوللىرىمغا سەن قۇرۇپ كەلدىڭ توزاق.

ھەممە جايدا تۆر سېنىڭ، پەگادا مەن،
دائىما بازار سېنىڭ، سەھرادا مەن.
قوللىرىمنى قوشتۇرۇپ بەرسەم سالام،
يوق ساڭا ئىللىق چىراي، جازادا مەن.

ئاھ، ئىشەنمەي خەق سېنى بىر پەس دېسە،
دوست دېمە، بىلگىن پاخالۇ - خەس دېسە.
ياقا يىرتىپ سەن ئۈچۈن يىغلاپتىمەن،
ئەقىدەڭنى ئۇ ئەبەد بىلمەس دېسە.

بەك ئەجەپ ئۆردۇك يۇزۇڭنى بىيتۇيۇق،
نەگۇنا ئۆتكۇزگىنىم ئېسىمدە يوق.
ۋا دەرىخ، قانداق قىلىق دەيمىز بۇنى،
ئېيتچۇ دوستۇم كىم ساڭا يېگۇزدى پوق؟

شۇ قىلىق كىرگەنمۇ يا قېنىڭ بىلەن،
ئاقىبەت چىقارمۇ ئۇ جېنىڭ بىلەن؟
تۇزلۇقۇمنى پارە قىلدىڭ سەن چېقىپ،
دوستلىشاي ئەمدى نېچۇك سېنىڭ بىلەن؟

1991-يىل، مارت

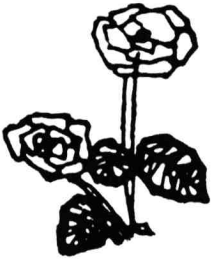

باللىرىمىز ئۇچۇن

چۈش ئەمەس

ئەتىگەندە ئورنىدىن،
تۇرۇپ شۇنچە خۇشچىراي.
كۆزلىرىنى ئوينۇتۇپ،
كۈلدى بىزنىڭ مېھرىبان.

كۆزلىرىدە نامايەن،
ئىدى ئۇنىڭ شاتلىقى.
كۈلكىسىدىن چىقاتتى
بىر خۇشلۇقنىڭ تاتلىقى.

— دادا، — دېدى ئاخىرى،
بۈگۈن قالتىس چۈش كۆرۈدم.
ئاڭلاڭ دادا چۈشۈمدە،
خاسىيەتلىك ئىش كۆردۈم:

كىيىپ پولات كىيىمنى،
بوپ قاپتىمەن ئاتوڭمۇ.①
(يوقتۇ بەلكى ئالەمدە،
ئۇندىن ئارتۇق باتۇرمۇ.)

ئۆرلەپتىمەن قاتمۇ - قات،
بۇلۇتلارنىڭ ئۈستىگە.
قاراپتىمەن زوق بىلەن،
يۇرتىمنىڭ ھۆسنىگە.

توسالماپتۇ يولۇمنى،
ئېگىز تاغلار، داۋانلار.
قاپتۇ پەستە شۇمشىيىپ،
قەست ئەيلىگەن چاياناللار.

كۆزنى يۇمۇپ ئاچقىچە،
يېتىپتىمەن ئايغىمۇ.
تېخى داخىل بوپتىمەن،
ئايدا بىر ۋاق چايغىمۇ.

---

① ئاتوڭمۇ - ياپونىيىنىڭ «تۆمۈر بىلەكلىك ئاتوڭمۇ» ناملىق تېلېۋىزىيە كارتۇن فىلىمىدىكى باش قەھرىمان.

ھەر يۇلتۇزدا بىر قونۇپ،
كېزىپتىمەن ئالەمنى.
ئېيتىڭ، بۇ چۇش قانداقمۇ،
خۇش قىلمىسۇن ئادەمنى؟!

دېدىم: قىزىم چۇش ئەمەس،
كەلگۈسىڭنى كۆرۈپسەن.
كېلەچەكنىڭ پەيزىنى،
سەن چۇشىڭدە سۇرۇپسەن.

ئەشۇ كىچىك ئاتۇڭمۇ،
ئىلىم - پەننىڭ جەۋھىرى.
مۇجەسسەمدۇر ئۇنىڭدا،
ئەقىل - ئىدرەك گۆھىرى.

بولسا ئاشۇ ئاتۇڭمۇ،
سېنىڭ نىشان - ئۆرنىڭ.
ھەجەپ ئەمەس بىر كۈنى،
يۇلتۇز كېزىپ يۇرمىسىڭ!

1985-يىل، ئاپرىل. ئۇرۇمچى

دوست بولايلى سۇر بۆجەن

— هەي بۆجىنىم، سۇر بۆجەن،
نېمە قىلىپ يۈرسەن؟
كۆرسەڭ مېنى نېمىشقا
چىخ تۇڭگە مۆكسەن؟

مېھرىبانىڭ، جان ئاناڭ،
يوق نېمىشقا قېشىڭدا.
بەختسىزلىك كەلدىمۇ،
ياكى سېنىڭ بېشىڭغا؟

ئەركىن يايراپ يۈرسەڭچۇ،
ياز پەيزىنى سۇرسەڭچۇ.
ئاداش بولۇپ مەن بىلەن،
بىرگە ئويناپ - كۈلسەڭچۇ؟

— ئاھ بالىجان، دەردىمنى،
قىلاي ساڭا مەن بايان.
بولار شۇندا بۆجەننىڭ،
دەردۇ - ھالى ئاپئايان:

كۆز ئېچىپلا دۇنياغا،
ئايرىلدىم جان ئانامدىن.
ئۇزۇن ئۆتمەي ئايرىلدىم،
ئوماق سۆڭلىم - ئاكامدىن.

يۇمران گۆشى ئانامنىڭ،
زىختا كاۋاپ قىلىندى.
سۆڭلىم بىلەن ئاكاممۇ،
غانجۇغىغا ئىلىندى.

ماڭا نۆۋەت كەلدى دەپ،
كۇن - تۇن قورقۇپ يۇرىمەن.
كۆرسەم شۇڭا ئادەمنى،
چىغ تۇۋۈگە مۆكىمەن.

ئادەم ئەجەپ ۋەھشىكەن
بىلمەيدىكەن نومۇسنى.
پانا قىلماي نە ئامال،
ماڭا چىغ ۋە قۇمۇشنى.

يەردە تۇلكە، كۆكتە سار،
يۇرەر ھەر دەم پېيىمدە.

ئېيتسام - ئېيتسام تۇگىمەس،
دەردىم تولا ئىچىمدە.

ئېيتقىن ماڭا دوست بولساڭ،
بۇ يەر - زېمىن كىمنىڭكى؟
يوقمۇ قىلچە ئۇلۇشۇم،
بۇ زېمىندا مېنىڭكى؟

باشقىلارغا يەم بولۇش،
بىزگە تەقدىر ھۆكمىمۇ؟
يوقمۇ زادى باشپاناھ،
بىزگە يەر ۋ-كۆكتىمۇ؟

— قايغۇرمىغىن بۆجىنىم،
ئەمدى ئۇقتۇم دەردىڭنى.
ئورتاقلىشاي سەن بىلەن،
شاتلىقىمنى، بەختىمنى.

بىلگىن ئۇلۇغ تەبىئەت،
بارچە جانىنىڭ ئانىسى.
سەنمۇ ماڭا ئوخشاشلا،
ئۇنىڭ ئېزىز بالىسى.

هوقۇقلۇقسەن ياشاشقا،
ئانا زېمىن قوينىدا.
جۇرئەتلىك بول، باتۇر بول،
ھاياتلىقنىڭ يولىدا.

قورقما ئەمدى مەن ساڭا،
ئوبدان ئۇگا سەپ بېرەي.
رەقىبىڭنى باپلاشنىڭ،
چارىسىنى دەپ بېرەي.

قاچما مەندىن، قاچمىغىن،
كۆندە كېلەي قېشىڭغا.
قوغداي ئەمدى جان تىكىپ،
كەلسە ئاپەت بېشىڭغا.
1991-يىل، دېكابىر. ئۇرۇمچى

مەنمۇ ئالىم بولىمەن

ئولتۇرىدۇ ھەركەچتە،
دادام چىراغ ئالدىدا.
يورغىلايدۇ قەلىمى،
خاسىيەتلىك قولىدا.

چەت ئەل تەسىراتلىرى

1999-يىل 8-ئايدا بېلگىيىدە ئېچىلغان خەلقئارا تەرجىمانلار جەمئىيىتىنىڭ 15 - قۇرۇلتىيىغا قاتنىشىش شەرپىگە ئىگە بولدۇم، بۇ شېئىرنى شۇ چاغدا يازدىم.

گۈزەلسەن، رېيىن دەريا سى

(رېيىن دەريا سى گېرمانىيىدىكى مەشھۇر دەريا)

ئەلمىساقتىن ئېقىپ كېلىسەن،
يەرگە باغرىڭ يېقىپ كېلىسەن،
ئەلنى ئەلۋەك بېقىپ كېلىسەن،
زەپ گۈزەلسەن رېيىن دەريا سى.

ئەسلەتتىڭسەن تارىمنى ماڭا،
ئوخشايدىكەن مەجەزىڭ ئاڭا،
شۇڭا مېھرىم ئۇرغۇدى ساڭا،
زەپ گۈزەلسەن رېيىن دەريا سى.

قورقۇنۇچلۇق دولقۇنلىرىڭ يوق،
ياكى ئەنسىز شاۋقۇنلىرىڭ يوق،
دەھشەت چىراي ئوپقۇنلىرىڭ يوق،
زەپ گۈزەلسەن رەيىن دەريا سى.

كەلسە تاشقىن تېشىپ كەتمەپسەن،
ساھىللارنى بېسىپ كەتمەپسەن
گۈلزارلارنى ئېلىپ كەتمەپسەن،
زەپ گۈزەلسەن رەيىن دەريا سى.

يېشىل لىباس كىيگەن تاغلىرىڭ،
گۈل - چېچەككە تولغان باغلىرىڭ،
بويتۇ ئۆتمۇش قانلىق چاغلىرىڭ،
زەپ گۈزەلسەن رەيىن دەريا سى.

سېنىڭ بىلەن كۆكەرگەن دېيار،
خەلقىڭ ياشار شادۇ - بەختىيار،
ئۆز ئىلكىدە ئەركىڭ - ئىختىيار،
زەپ گۈزەلسەن رەيىن دەريا سى.

ماركس ماڭغان قىرغاقلىرىڭغا،
گۈل - گىياڭ، شۇاقلىرىڭغا،

باقتىم بۇغداي-قوناقلىرىڭغا،
زەپ گۈزەلسەن رەيسەن دەريامسى.

گۈل بىنالار بويۇڭدا قاتار،
ئۈزۈمزارلار سوزۇلۇپ ياتار،
سۈيۈڭ سۈزۈك دىلغا زوق قاتار،
زەپ گۈزەلسەن رەيسەن دەريامسى.

ئوغۇل - قىزىڭ گويا ئاق بېلىق،
ئۈزمە ئەركىن چىقىرىپ قىلىق.
پىچىرلىشار سۈيۈڭدىن سىلىق،
زەپ گۈزەلسەن رەيسەن دەريامسى.

مەن ئۇچقاندەك كېتىپ بارىمەن،
سېنى كۆيگە قېتىپ بارىمەن،
خىياللارغا پېتىپ بارىمەن،
زەپ گۈزەلسەن رەيسەن دەريامسى. . .

1999-يىل، 13-ئاۋغۇست. گېرمانىيە

كۆردۇم بىر ئۇۋا

13-ئاۋغۇست دۇنيا پۇرولېتارىياتىنىڭ ئۇلۇغ داھىسى - ماركسنىڭ تۇغۇلغان يۇرتى تېيىرىرغا بېرىپ، ماركسنىڭ 3 قەۋەتلىك تۇرار جايىنى زىيارەت قىلدۇق، تەسىرات سۆپتىدە مۇشۇ شېئىرنى يازدىم.

ئۇچ قەۋەتلىك ئەپچىل بىر بىنا،
بوپتىكەن ئۇ بۇركۈتكە ئۇۋا،
ئۇنىڭ ئۆزى تارىخقا گۇۋا،
باقار ئاڭا خىيالچان بۇۋا:

ئاددىي لېكىن سەرەمجان بېسات،
بولغان سەندە بىر مەسلەك ئىجاد،
ئېزىلگەنلەر تېپىشقان نىجات،
كۆردۇم سېنى كۆرەشچان ئۇۋا.

تۇن قوينىغا تۇنجى ئوق ئاتقان،
ھەققەتنىڭ نۇرىن تارانقان،
بىر ئىنسانىنى ئۆستۇرگەن، باققان،
كۆردۇم سېنى ئەمگەكچان ئۇۋا.

قوليازمىلار تۇرار نۇر چېچىپ،
جەمئىيەتنىڭ سىرىنى ئېچىپ،
تۇرار بۇركۈت يىراقتا بېقىپ،
كۆردۈم سېنى قەدىردان ئوۋا.

تاماشىرىڭنى سۆيدۈم دىلىمدا،
قىلىمسامۇ بايان تىلىمدا،
قان قوشۇلدى گويا قېنىمغا
كۆردۈم سېنى مېھرىبان ئوۋا.

سىيا ئەيلەپ يۈرەك قېنىمنى
قىپ يادىكار ئۇيغۇر ئېتىمنى.
دەپتىرىڭگە يازدىم خېتىمنى،
كۆردۈم سېنى جانجان ئوۋا!

شۇ مەسلەكتە ئۆتتۈم بىر ئۆمۈر،
تەلىماتىڭ دىلىمغا مۆھۈر،
ئەقىدەمىز ئەسلى بىر تومۇر،
كۆردۈم بۇگۈن ئانجان ئوۋا!

1999-يىل، 14-ئاۋغۇست. گېرمانىيە

گۈل بازىرى

1999-يىل 10-ئاۋغۇست گوللاندىيە ئامستىردام شەھىردە دۇنياغا مەشھۇر گۈل بازىرىنى كۆرۈق، بۇ شېئىرنى 11-ئاۋغۇست ئامستىردامدا يازدىم.

تامام گۈلدىن تۆرەلگەن دۇنيا،
بېھىشكىلا سىمۋولكەن گويا.
گۈلچىلەرمۇ گۈل ئىكەن تامام،
ھەر تەرەپكە ئاقار گۈل دەريا.

تەرەپ - تۈشتىن كېلۈر گۈل ئۈچۈن،
پارىژ، لوندۇن، بىرلىن، ۋاشىنگتون.
كېلۈر ئۈچۈپ كۈمۈش ھەرىلەر،
مەھلىيادۇر ھەتتا كېلىنىتۇن.

بولدى ئايان بىرلا ھەقىقەت:
ئادەم يارىتار بېھىشنى پەقەت.
ھەممىگە ھامىل پەقەت ئەمگەكلا،
ھارامدۇر ھارام ئىلاھى شەپقەت.

مەسئۇل مۇھــەررىر: **دولقۇن قادىر**
مەسئۇل كوررېكتور: **روشەن ئابدۇرېھىم**
كىتاب ئىسمىنى يازغۇچى: **دولقۇن قادىر**

سۆيگۈ دۇنياسى

نەشر قىلغۇچى : مىللەتلەر نەشرىياتى
ئادرېسى : بېيجىڭ شەھىرى خېپىڭلى شىمالىي كوچا 14-قورۇ
پوچتانومۇرى :100013، تېلېفون نومۇرى :64290862-010
تارقاتقۇچى : مىللەتلەر نەشرىياتى شىنجاڭ خىزمەت پونكىتى
تور ئادرېسى : http://www.e56.com.cn
باسقۇچى : دىشىن باسما زاۋۇتى
سانقۇچى : جايلاردىكى شىنخۇا كىتابخانىلىرى
نەشرى : 2002-يىل 3-ئايدا بېيجىڭدا 1-قېتىم نەشر قىلىندى
بېسىلىشى : 2002-يىل 3-ئايدا بېيجىڭدا 1-قېتىم بېسىلدى
ئۆلچىمى : 787×1095مم . 32 كەسلەم
باسما تاۋىقى : 3.625
سانى : 2000-0001
باھاسى : 5.00 يۈەن

图书在版编目(CIP)数据

爱的世界/艾力·扎依提著. -北京:民族出版社,2002.4

ISBN 7-105-04990-1

Ⅰ.爱… Ⅱ.艾… Ⅲ.诗歌-作品集-中国-当代-维吾尔语(中国少数民族语言) Ⅳ.I227

中国版本图书馆 CIP 数据核字(2002)第 019619 号

民族出版社出版发行

(北京市和平里北街 14 号　邮编 100013)

http://www.e56.com.cn

民族出版社微机照排　迪鑫印刷厂印刷

各地新华书店经销

2002 年 4 月第 1 版　2002 年 4 月北京第 1 次印刷

开本:787×1092 毫米　1/36　印张:3.625　字数:50 千字

印数:0001—2000 册　定价:5.00 元

该书如有印装质量问题,请与本社发行部联系退换

(总编室电话:64212794;发行部电话:64211734)

责任编辑：多鲁洪
封面设计：金　一

ISBN 7-105-04990-1

9 787105 049905 >

ISBN 7-105-04990-1/I·1106
民文(维 195)　　定价：5.00元